

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Lucie Jindrová

BANKOVNÍ ZÁRUKA

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Horáček, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): červen 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 6. 2012

Lucie Jindrová

.....

Poděkování

Děkuji JUDr. Vítu Horáčkovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za jeho ochotu a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	3
1. Riziko.....	4
2. Historický vývoj bankovní záruky	5
3. Právní úprava bankovní záruky	6
3.1. Právní úprava bankovní záruky v obchodním zákoníku.....	6
3.2. Právní úprava bankovní záruky v dalších právních předpisech.....	9
3.3. Právní úprava bankovní záruky v evropském právu.....	11
3.4. Právní úprava bankovní záruky v mezinárodním právu	11
3.4.1. Pravidla Mezinárodní obchodní komory pro bankovní záruky	11
3.4.1.1. Jednotná pravidla pro smluvní záruky	12
3.4.1.2. Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání	13
3.4.1.3. Uniform Rules for Contract Bonds.....	14
3.4.2. Mezinárodní úmluva UNCITRAL o bankovních zárukách a stand-by akreditivách	15
4. Bankovní záruka	15
4.1. Podstata bankovní záruky.....	15
4.2. Charakteristické znaky pro bankovní záruku	15
4.2.1. Neodvolatelnost	16
4.2.2. Úplatnost	16
4.2.3. Peněžité plnění	17
4.3. Odlišnosti bankovní záruky od prostého ručení	17
4.4. Předmět a praktické využití bankovních záruk.....	18
5. Jednání před vystavením bankovní záruky	19
6. Vznik bankovní záruky	21
7. Subjekty bankovní záruky a vztahy mezi nimi	22
7.1. Příkazce	22
7.2. Příjemce.....	23
7.3. Banka.....	24
7.3.1. Vystavující banka.....	24
7.3.2. Avizující banka	25
7.3.3. Potvrzující banka	26
7.4. Vztahy mezi subjekty bankovní záruky.....	27
7.4.1. Vztah mezi bankou a dlužníkem	28
7.4.2. Vztah mezi bankou a věřitelem.....	28
7.4.3. Vztah mezi dlužníkem a věřitelem.....	28
8. Obsah bankovní záruky	29
8.1. Úvodní ustanovení záruční listiny	30
8.2. Záruční závazek banky	31
8.2.1. Částka.....	31

8.2.2.	Měna	33
8.2.3.	Podmínky pro výplatu	33
8.2.4.	Úprava námitek	34
8.3.	Závěrečná ustanovení	34
8.3.1.	Platnost a účinnost bankovní záruky	34
8.3.2.	Postoupení práv věřitele	37
9.	Rozdělení bankovních záruk	37
9.1.	Bankovní záruky dle typu ručení	38
9.1.1.	Akcesorická bankovní záruka	38
9.1.2.	Abstraktní bankovní záruka	39
9.2.	Bankovní záruka dle předmětu záruky	41
9.2.1.	Bankovní záruka platební	41
9.2.2.	Bankovní záruka neplatební	41
9.2.2.1.	Bankovní záruka za nabídku	42
9.2.2.2.	Bankovní záruka za vrácení platby předem	42
9.2.2.3.	Bankovní záruka za dobré provedení kontraktu	43
9.2.2.4.	Bankovní záruka za ztracené dokumenty a bankovní záruka za ztrátu směnky	44
9.2.2.4.1.	Slib odškodnění - indemnita	44
9.3.	Bankovní záruka dle míry zajištění závazku	45
9.4.	Bankovní záruka dle úlohy banky v záruční operaci	46
9.5.	Bankovní záruka dle postavení banky	46
10.	Uplatnění práv z bankovní záruky	47
10.1.	Alternativní uplatnění bankovní záruky	51
11.	Zánik bankovní záruky	52
12.	Právní úprava v novém občanském zákoníku	53
	Závěr:	57
	Seznam zkratk:	59
	Použitá literatura:	60

Úvod

Bankovní záruky jsou jedny z nejdůležitějších bankovních zajišťovacích instrumentů, které nacházejí uplatnění jak v obchodě zahraničním, ve kterém lze nalézt jejich dlouholetou tradici, tak v tuzemském obchodě, ve kterém neustále dochází k nárůstu jejich významu.

Bankovní záruku řadíme mezi způsoby zajištění, kterými lze zajistit rizika vyplývající ze závazkových vztahů. Vzhledem ke své univerzální povaze se používají k zajištění platebních i neplatebních závazků. Jde o právní formu závazku banky, ve kterém se banka zavazuje uspokojit příjemce záruky (věřitele) do výše určité peněžní částky na základě podmínek záruční listiny, a to v pro situaci, při které dlužník nesplní svůj závazek vůči oprávněnému nebo v případě, ve kterém nastanou jiné okolnosti v záruční listině uvedené.

Moje diplomová práce se zaměřuje především na objasnění bankovní záruky, její použitelnosti, charakteristikou subjektů a vztahů mezi nimi. Popsán je vznik záruky i jednání mezi bankou a dlužníkem předcházející vzniku bankovní záruky. Zároveň se zabývám obsahem záruční listiny, rozdělením bankovních záruk dle různých hledisek a uplatněním záruky. Rovněž se v práci věnuji srovnání bankovní záruky s ručením a odlišnostmi z toho vyplývajících.

Souhrnně se zde pokusím rozebrat úpravu v obchodním zákoníku, v závěru práce se zabývám úpravou v novém občanském zákoníku a jejím srovnáním se stávající právní úpravou. Zvláštní pozornost věnuji i mezinárodnímu právu, hlavně pravidlům vydávaným Mezinárodní obchodní komorou.

Cílem této diplomové práce je poskytnout komplexní pohled na úpravu bankovní záruky, zanalyzovat problematiku tohoto zajišťovacího instrumentu, jak z hlediska teoretického, tak zároveň také z hlediska praktického. Využitím deskriptivní metody se snažím poskytnout informace o vývoji bankovní záruky, její úpravě v právních předpisech, rovněž rozdělení bankovních záruk.

Celá diplomová práce vychází z účinné právní úpravy týkající se bankovní záruky k 1. červnu 2012, pouze kapitola věnovaná úpravě bankovní záruky v novém občanském zákoníku vychází z úpravy platné, ale účinné až od 1. ledna 2014.

1. Riziko

Svou diplomovou práci bych uvedla vymezením pojmu riziko, a to vzhledem ke skutečnosti, že v praxi se bankovní záruka nejvíce využívá právě při zajištění rizik, které vycházejí ze závazkových vztahů.

Riziko pochází z italského pojmu „rischio“, což znamená nebezpečí neúspěchu, škody a ztrát.¹ Riziko je spojováno s nejednoznačností výsledků, jedná se o „*možnost dosažení jiného než předpokládaného výsledku, podstupuje ho ekonomický subjekt při každém rozhodování založeném na očekávání budoucího vývoje, riziko vyplývá ze změny podmínek proti očekávanému vývoji, proti riziku je možnost se zajistit různými formami pojištění a zajištění.*“² Základním znakem rizika je nejistý výsledek, u kterého existují minimálně dvě výsledné varianty, a zároveň alespoň jeden z možných výsledků je nežádoucí.

Vzhledem k okolnosti, že bankovní záruka má univerzální povahu, tak může být využívána k zajištění jakéhokoliv rizika – nemusí se jednat jen o případy, kdy jde o závazek k úhradě určité peněžité částky, ale může pomoci ní být zajištěn i závazek nepeněžité povahy.

Funkci bankovní záruky bych ráda uvedla na příkladu zajištění závazku z kupní smlouvy, při které je v souvislosti s bankovní zárukou možné nalézt riziko ve většině případů na straně prodávajícího, může jít o riziko spojené s platební neschopností nebo neochotou kupujícího k platbě, avšak na druhou stranu není zcela vyloučené ani riziko na straně kupujícího, taková situace by mohla nastat, pokud by prodávající požadoval od kupujícího zaplacení celé kupní ceny předem – v tomto případě by riziko bylo na straně kupujícího, který by neměl jistotu, že prodávající věc dodá či v jaké kvalitě. K zajištění těchto rizik mohou sloužit právě jednotlivé druhy bankovních záruk, kterými se zabývám v následujících kapitolách.

S otázkou rizika se rovněž pojí velikost rizika na straně příjemce záruky, které je přímo úměrné věrohodnosti banky vystavující záruční listinu, a proto by měl věřitel trvat na záruce od prvotřídní banky.³ S tím souvisí otázka, co se rozumí prvotřídní bankou? Především bude záležet na kvalitě ručící banky, tedy na její bonitě a dobrém jménu. Bonitou se rozumí schopnost banky dostát svým závazkům, dobré jméno plní

¹ Grůň, L. *Finanční právo a jeho instituty*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 248.

² Fialová, H. *Malý ekonomický výkladový slovník*. 8. upr. vyd. Praha: A Plus, 2007, s. 150.

³ Hajn, P., Bejček, J. *Jak uzavírat obchodní smlouvy*. 2. vyd. Praha: Linde, 2003, s. 197.

především garanční roli, znamená také, že banka je solidní a má důvěru na bankovním trhu.

2. Historický vývoj bankovní záruky

Bankovní záruka je relativně novým zajišťovacím prostředkem, „vyvinula se z ručení, s nímž má některé shodné rysy, předpisy o ručení se dokonce i do bankovní záruky dílčím způsobem promítají (§ 322 odst. 1) a bývá dokonce za druh ručení považována.“⁴

Počátky bankovních záruk, jako zajišťovacího prostředku, nalezneme v angloamerických zemích, ze kterých se postupem času rozšířila do ostatních zemí světa. S tímto rozšířením zároveň došlo k růstu využívání bankovních záruk, a to už ve čtyřicátých letech 20. století. V sedmdesátých letech 20. století se bankovní záruka začala objevovat ve větší míře v oblasti mezinárodního obchodu.

Bankovní záruka se vyvinula v praxi obchodního styku, a to především za účelem, aby byl věřitel zbaven určitých rizik, která z uzavřeného závazku vyplývala.⁵

Na území bývalého Československa se bankovní záruka používala převážně ve vztahu k zahraničnímu obchodu, avšak dnes se situace mění a bankovní záruka má stále větší význam i v oblasti vnitrostátního obchodu.

Dříve byla bankovní záruka v československém právním řádu samostatně upravena pouze v zákoně č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (dále jen „zákoník mezinárodního obchodu“ či „ZMO“), a to v díle XX. týkajícího se některých smluv o bankovních obchodech, v ustanoveních § 665 až § 675. Tato právní úprava pozbyla účinnosti k 31. prosinci 1991, jelikož od 1. ledna 1992 nabyl účinnosti současný obchodní zákoník, ve kterém můžeme nalézt účinnou právní úpravu bankovní záruky dodnes.

Právní úprava bankovní záruky zněla odlišně od právní úpravy dnešní, avšak pro právní úpravu dnešní byla značnou inspirací. Pro přiblížení předchozí právní úpravy zde uvádím znění základního ustanovení týkajícího se bankovní záruky, ve kterém bylo

⁴ Z. Kovařík in Koblíha, I., Kalfus, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Krofta, J., Pokorná, J. Svobodová, Y. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem: podle stavu k 1. 4. 2006*. Praha: Linde, 2006, s. 948.

⁵ J. Payne-Koubová in Giese, E., Dušek, P., Payne-Koubová, J., Dietschová, L. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 248.

stanoveno, že „bankovní zárukou se zavazuje banka (peněžní ústav) vůči příjemci záruky (oprávněnému), že oprávněného uspokojí podle obsahu záruky v případě, že určitá třetí osoba nesplní svůj závazek nebo že budou splněny podmínky v záruce uvedené. Banka se může zavázat k bankovní záruce toliko písemně záruční listinou.“⁶

3. Právní úprava bankovní záruky

3.1. Právní úprava bankovní záruky v obchodním zákoníku

Bankovní záruka patří mezi zajišťovací prostředky velmi blízké a podobající se ručení, avšak v české právní úpravě se jedná o zajišťovací prostředek samostatný, na rozdíl od některých jiných právních řádů, kde vůbec není samostatně upraven, takovým příkladem může být německé právo, kde se na bankovní záruku nahlíží jako na ručení.⁷

V České republice je bankovní záruka upravena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“ či „obch. zák.“), v části třetí „Obchodní závazkové vztahy“, dílu VI. „Zajištění závazku“, oddílu 4 „Bankovní záruka“ a to v ustanoveních § 313 až § 322, kde můžeme nalézt komplexní úpravu tohoto zajišťovacího prostředku.

Z obchodního zákoníku, konkrétně z ustanovení § 263 odst. 1 vyplývá, že pouze základní ustanovení v § 313, ustanovení v § 321 odst. 4 a § 322 jsou kogentní povahy, všechny zbývající ustanovení týkající se bankovních záruk mají povahu dispozitivní a je možné se od nich odchýlit.

Závazkové vztahy z bankovní záruky jsou tzv. absolutním obchodem, to znamená, že se řídí bez ohledu na povahu účastníků závazkových vztahů třetí částí obchodního zákoníku, jak plyne z ustanovení § 261 odst. 3 písm. e) obch. zák. Otázce vztahu mezi bankou a dlužníkem, což je závazkový vztah předcházející vzniku bankovní záruky se věnuji v kapitole „Vztahy mezi subjekty bankovní záruky“.

V základním ustanovení týkajícího se bankovní záruky nalezneme vystižení takto „bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky

⁶ Ustanovení § 665 zákoníku mezinárodního obchodu.

⁷ Eliáš, K. *Bankovní záruka*. Právní praxe, 1995, č. 10, s. 634.

stanovené v záruční listině. “⁸ Základní ustanovení se zabývá pouze záruční listinou, ale netýká se smlouvy o vystavení bankovní záruky, která je mezi bankou a příkazcem, takto stanovená konstrukce základního ustanovení je obdobná jako u ručení.

Z pojmového vymezení plyne, že bankovní záruka musí být vždy v písemné podobě. U písemné formy bankovní záruky je nezbytné, aby záruka byla podepsána osobou, která je oprávněna banku zavazovat. Banky za tímto účelem uveřejňují podpisové vzory, které zasílají svým korespondenčním bankám,⁹ tím se naskýtá příležitost pro příjemce záruky, kteří si mohou u své banky ověřit, zda bankovní záruka, kterou obdržely od ručící banky, je touto bankou řádně podepsána.¹⁰

Za písemnou formu prohlášení ručící banky se považují i moderní telekomunikační prostředky – z těchto prostředků dnes v praxi dochází především k vystavování záruk pomocí systému SWIFT. SWIFT¹¹ (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční komunikaci) se využívá především k mezinárodnímu platebnímu styku, jedná se o počítačově řízený dálkový systém pro přenos dat mezi bankami na celém světě. Při použití tohoto systému banka však nezasílá bankovní záruku přímo příjemci, ale zasílá ji bance příjemce s žádostí o avizování záruky příjemci.

V případě, že banka použije fax pro zaslání záruky, je možné faxovou zprávu považovat pouze jako informaci o vystavení záruky. Příjemce takové záruky musí vyčkat na ověření faxové zprávy prostřednictvím své banky nebo na doručení originálu záruční listiny.

Dále je ze základního ustanovení patrné, že bankovní záruka je jednostranným právním úkonem banky, vznikající písemným prohlášením banky v záruční listině. V zákoně nenalezneme zmínku o podmínce akceptace záruční listiny oprávněným, této problematice se dále věnuji v kapitole „*Vznik bankovní záruky*“.

Ručícím subjektem u bankovní záruky může být pouze banka, což má výhodu pro věřitele, jelikož je mu tím poskytnuta větší míra garance než u prostého ručení, kde

⁸ Ustanovení § 313 obchodního zákoníku.

⁹ K pojmu korespondenční banka: “*Finanční instituce, jejímž prostřednictvím banka zajišťuje provedení bankovních služeb mimo dosah její působnosti, zejména platební styk*“ zdroj: Slovník užitečných pojmů. LBBW Bank CZ a.s. [online]. [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.lbbw.cz/cs/financni-informacni-servis/slovník-uzitecnych-pojmu.shtml#k>

¹⁰ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 12.

¹¹ SWIFT jako společnost vznikl v roce 1973 v Belgii, v současnosti se na systému podílí několik tisíc bank, jejich celkový počet neustále narůstá.

může být ručitelem prakticky kdokoliv. Pojem banka je vymezen v ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), kde se bankami rozumějí „akciové společnosti se sídlem v České republice, které a) přijímají vklady od veřejnosti, a b) poskytují úvěry, a které k výkonu činností podle písmen a) a b) mají bankovní licenci.“¹² Toto vymezení se vztahuje na zákon o bankách, jak je stanoveno v úvodu druhé věty zmiňovaného ustanovení, avšak definice poskytuje pojitko i pro vymezení banky pro potřeby definování vystavovatele bankovní záruky. Dále je dle zákona o bankách umožněno poskytovat bankovní záruky i bankám se sídlem v členském státě Evropské unie, které vykonávají svou činnost na území České republiky za pomoci poboček nebo i bez nich, jak plyne z ustanovení § 5a odst. 1 zákona o bankách, a dále i bankám se sídlem mimo Evropskou unii, které mohou působit na území České republiky prostřednictvím své pobočky a na základě licence, jak uvádí ustanovení § 1 odst. 6 ve spojení s § 5 zákona o bankách. Takové vymezení bank postačuje k tomu, abychom je mohli chápat jako subjekt oprávněný k poskytování bankovních záruk.

K dalšímu rozšíření subjektů, kterým je umožněno poskytovat bankovní záruku dochází vzhledem k ustanovení § 762 obch. zák., ve kterém je stanoveno, že „ustanovení upravující bankovní záruku, ... platí i pro případy, kdy místo banky bankovní záruku poskytuje a uvedené smlouvy uzavírá jiná osoba, která je k tomu oprávněna.“¹³ V českém právním prostředí je na základě tohoto ustanovení umožněno poskytování záruk i spořitelním a úvěrním družstvům, jak vyplývá z ustanovení § 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“ či „ZoSÚD“), ve kterém je stanoveno, že družstevní záložna¹⁴ je v rámci svého podnikání oprávněna poskytovat činnosti, mezi kterými nechybí poskytování záruky ve formě ručení nebo bankovní záruky za své členy a to na základě rozhodnutí o poskytnutí bankovní záruky vydané úvěrovou komisí družstevní záložny.¹⁵

Poskytnutí bankovní záruky je pro banku výhodné z hlediska finančního, protože příkazce bance poskytuje úplatu, tudíž bankovní záruka je pro banku zdrojem příjmů při

¹² Ustanovení § 1 odst. 1 zákona o bankách.

¹³ Ustanovení § 762 obchodního zákoníku.

¹⁴ Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech používá pojem družstevní záložna pro označení spořitelních družstev a úvěrních družstev dohromady.

¹⁵ Ustanovení § 6 odst. 3 písm. b) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

relativně nízkém riziku. Banka může zčásti riziko i sama ovlivnit tím, jaké podmínky si stanoví do záruční listiny a zároveň má banka možnost si „*své budoucí pohledávky za dlužníkem zajistit obvyklými zajišťovacími instrumenty, např. zástavním právem, postoupením pohledávky.*“¹⁶

Úprava bankovní záruky vycházející z obchodního zákoníku zní na bankovní záruku na první výzvu a bez námitek, neboť v této formě spočívá nejvlastnější smysl a účel bankovní záruky.¹⁷ Zároveň termínem na první výzvu se u bankovní záruky vyjadřuje její nezávislá povaha.¹⁸

Rovněž bych zde zmínila, že v § 322 odst. 1 se nachází odkazovací ustanovení, ve kterém je řečeno, že se na bankovní záruku přiměřeně použijí ustanovení o ručení. V jakém rozsahu se právě tyto ustanovení podpůrně použijí, bude závislé převážně na tom, jak moc se bude v konkrétním případě obsah záruční listiny odchylovat od dispozitivní úpravy v obchodním zákoníku.¹⁹

3.2. Právní úprava bankovní záruky v dalších právních předpisech

Úprava bankovní záruky v obchodním zákoníku je předmětem téměř celé mé diplomové práce. Na tomto místě bych ráda poskytla přehled výskytu bankovní záruky a jejího využití upraveného v dalších právních předpisech České republiky.

S uplatnění bankovní záruky se můžeme setkat v zákoně č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o veřejných zakázkách*“ či „*ZoVZ*“), kde je upravena možnost tzv. záruky za nabídku, a to v ustanovení § 67 odst. 1 ZoVZ, ve kterém je mimo jiné řečeno, že zadavatel může „*požadovat, aby uchazeči k zajištění plnění svých povinností vyplývajících z účasti v zadávacím řízení poskytli jistotu. ... v absolutní částce ve výši do 2 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Jistotu poskytne uchazeč formou složení peněžní částky na účet zadavatele ..., nebo formou bankovní záruky nebo pojištění záruky.*“²⁰ Zadavateli veřejné soutěže záruka slouží jako zajištění pro situaci, že by nabízející (dlužník), pokud by byl zadavatelem zvolen, nedodržel podmínky nabídky, nabídku zrušil, odmítl

¹⁶ K. Marek in Plíva, S., Elek, Š., Liška, P., Marek, K.. *Bankovní obchody*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, s. 77.

¹⁷ F. Faldyna in Faldyna, F., Hušek, J., Pohl, T. *Zajištění a zánik obchodních závazků*. 2., rozš. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007, s. 100.

¹⁸ Pelikánová, I. *Obchodní právo 4*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, s. 281.

¹⁹ Plíva, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, s. 93.

²⁰ Ustanovení § 67 odst. 1 zákona o veřejných zakázkách.

součinnost se zadavatelem při uzavírání smlouvy nebo dokonce odmítl se zadavatelem danou smlouvu uzavřít. V takovém případě, pokud by jedna z těchto možností nastala, zadavatel by mohl předložit bance výzvu k plnění ze záruční listiny. Otázkou lhůty platnosti záruky za nabídku je možné nalézt v ustanovení § 67 odst. 5 ZoVZ, které říká, že „*uchazeč je povinen zajistit její platnost po celou dobu zadávací lhůty.*“²¹ Za podmínek stanovených v ustanovení § 67 odst. 2 ZoVZ je zadavatel povinen uchovat kopii záruční listiny a vrátit originál záruční listiny uchazeči, čímž dochází k zániku bankovní záruky za nabídku.

Další využití bankovní záruky je možné dle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o veřejných dražbách*“ či „*ZoVD*“). Na základě tohoto zákona může dražebník požadovat po účastníkovi dražby složení dražební jistoty, a to v penězích nebo právě formou bankovní záruky. V ustanovení § 14 odst. 2 ZoVD jsou zároveň stanoveny náležitosti, mj. pokud dražební vyhláška stanoví, tak „*může být jako podmínka přijatelnosti bankovní záruky stanovena minimální doba její platnosti, ne však v délce přesahující 160 dní ode dne konání dražby, na niž se bankovní záruka vztahuje.*“²² Při využití této záruky je nezbytné, aby účastník dražby požádal svou banku o vystavení bankovní záruky před konáním dražby samotné, a to z důvodu splnění podmínek pro účast v dané dražbě, avšak záruka v tomto případě slouží proti neschopnosti splatit kupní cenu případného vydraženého předmětu.

Bankovní záruku lze užít i dle zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*CelZ*“), a to pro případ, že by nebyl uhrazen celní dluh. V takovém případě celní záruka je závazkem banky právě za zaplacení celního dluhu, který se vystavuje ve prospěch Generálního ředitelství cel, celních ředitelství, jednotlivých celních úřadů. Celní záruka se „*řídí se celním zákonem a jeho prováděcí vyhláškou, která stanoví závazné texty záručních listin, v případě záruk pro Společný tranzitní režim se řídí Celním kodexem EU a prováděcími předpisy k němu.*“²³

Možnost uplatnění bankovní záruky lze nalézt i v zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*DŘ*“), který upravuje možnost využití bankovní záruky v ustanovení § 173 odst. 2 DŘ, kde je stanovena možnost

²¹ Zadávací lhůta je vymezena v ustanovení § 43 zákona o veřejných zakázkách.

²² Ustanovení § 14 odst. 2, třetí věta, zákona o veřejných dražbách.

²³ Bankovní záruka vydaná Českou spořitelnou pro komerční klientelu. *Česká spořitelna, a.s.* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-institute/financi-institute/bankovni-zaruka-vydana-ceskou-sporitelnou-pro-komercni-klientelu/o-produktu-d00008951>

zajištění dosud neuhrazené daně bankovní zárukou. O tomto druhu zajištění může rozhodnout správce daně, a to na základě písemného prohlášení banky v záruční listině.

3.3. Právní úprava bankovní záruky v evropském právu

Celistvou právní úpravu bankovní záruky v evropském právu nenalezneme v žádném právním předpise. Účastníci vztahů z bankovní záruky s evropským prvkem se mohou řídit národním právním řádem zvoleným, typicky právním řádem vystavující banky nebo bývá obvyklé mezi členskými státy i státy mimo Evropskou unii, že se uplatňují zakotvená pravidla mezinárodního práva, kterým se věnuji v následující kapitole.

3.4. Právní úprava bankovní záruky v mezinárodním právu

V průběhu let se důsledkem vývoje bankovní záruky jako zajišťovacího instrumentu stále více objevovala potřeba sjednocování obchodních zvyklostí spjatých právě s tímto instrumentem, proto docházelo k vydávání pravidel, z nichž nejvýznamnější pravidla zpracovala Mezinárodní obchodní komora.

V oblasti mezinárodního práva lze rovněž nalézt mnohostrannou mezinárodní úmluvu týkající se bankovních záruk, a to úmluvu vydanou Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo, které se věnuji v závěru kapitoly.

3.4.1. Pravidla Mezinárodní obchodní komory pro bankovní záruky

Mezinárodní obchodní komora v Paříži (International Chamber of Commerce – ICC) zaujímá velmi významné postavení při vytváření pravidel a pyšní se značnou autoritou.

Pravidla vydaná Mezinárodní obchodní komorou mají povahu obchodních zvyklostí, které obchodní zákoník připouští jako pramen práva, jak můžeme nalézt v ustanovení § 264 a § 730 obch. zák.²⁴

S použitím obchodních zvyklostí mohou nastat dva případy. Prvním z nich je vzhledem k všeobecně akceptovanému principu smluvní volnosti, kdy se strany záruky mohou dohodnout a zvolit právě například některé z pravidel vydaných Mezinárodní

²⁴ Odlišný názor zastává I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 976, která pravidla vydaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži řadí mezi všeobecné obchodní podmínky ve smyslu ustanovení § 273 odst. 1 obch. zák.

obchodní komorou (dále jen „*pravidla ICC*“) jako soubor zvyklostí, kterými se budou řídit při provádění záruky. V takovém případě, by se dle ustanovení § 264 odst. 2 obch. zák., použily pravidla ICC, která mají povahu obchodních zvyklostí, před ustanoveními obchodního zákoníku, která nemají donucovací povahu – z toho vyplývá, že by pravidla ICC měla přednost před dispozitivními ustanoveními obchodního zákoníku. V druhém případě se strany přímo neodvolávají na použití pravidel ICC, avšak v § 264 odst. 1 obch. zák. je stanoveno, že při určení práv a povinností ze závazkového vztahu se přihlíží i k obchodním zvyklostem, které se v příslušném obchodním odvětví zachovávají, pokud ovšem nejsou v rozporu se zákonem nebo obsahem smlouvy. V tomto případě by se ustanovení pravidel ICC použila až za ustanoveními v obchodním zákoníku – neměla by přednost jako v případě, kdy se strany výslovně na pravidla ICC odvolávají.

Těmto pravidlům se budu věnovat v následujících podkapitolách.

3.4.1.1. Jednotná pravidla pro smluvní záruky

Jednotná pravidla pro smluvní záruky (Uniform Rules for Contracts Guarantees – URCG – ICC Publ. No. 325) byla sestavena Komisí pro bankovní záruky a obchodní praxi při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži v roce 1978, jako jeden z prvních pokusů o standardizaci pravidel pro bankovní záruky poskytované v mezinárodním obchodě.

Pojmu „contract guarantee“ přesně neodpovídá žádný český ekvivalent, nicméně tyto pravidla se týkají záruk vystavovaných z příkazu dodavatelů, zajišťující splnění jejich závazku ku prospěchu odběratelů, jde tedy o záruky za nabídku, záruky za vrácení platu předem a záruky za řádné splnění kontraktu.²⁵

Pravidla mají za hlavní cíl vymezeno spravedlivé vytvoření rovnováhy mezi zájmy účastníků záručního vztahu. Klíčovou podstatou pravidel při uplatnění záruky je nutnost doložení nároku v rámci této záruky, proto také nemohou být pravidla obecně použita pro záruky vyplatitelné na první výzvu a bez námitek, jelikož u těchto záruk by byl ručitel povinen plnit, aniž by mu příjemce byl povinen předložit důkaz o oprávněnosti nároku na výplatu. V tomto případě by strany měly pouze možnost

²⁵ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 91.

dohodnout se na částečném použití pravidel – pouze použití konkrétních ustanovení, které by neodporovaly podstatě záruky na první výzvu.

V případě, že se strany dohodnou na použití těchto pravidel, je nezbytně nutné včlenit ustanovení pravidel do záruční listiny. V případě rozporu mezi ustanoveními pravidel a právního řádu, kterým se řídí záruka, mají kogentní ustanovení v právním řádu přednost před pravidly.

Jednotná pravidla pro smluvní záruky se celkem skládají pouze z 11 článků. Při srovnání českého obchodního zákoníku s pravidly zjistíme, že si tyto neodporují až na výjimku ve článku 2, ve kterém je definována záruka za provedení kontraktu a kde je zakotvena možnost, která dává ručiteli právo volby „*v případě, že příkazce nedodrží řádné provedení podmínek smlouvy mezi příkazcem a beneficiem zaplatit beneficiem do výše stanovené peněžní částky, nebo dle volby ručitele, jestliže záruka tak stanoví, zařídí splnění smlouvy.*“²⁶ Zatímco v českém obchodním zákoníku je v ustanovení § 314 ve spojení s kogentním § 313 stanoveno, že předmětem bankovní záruky může být pouze peněžité plnění, nikoliv plnění nepeněžité.

Jedním z nejvýraznějších ustanovení pravidel je článek 9, který obsahuje seznam dokumentů, které musí příjemce předložit při uplatnění nároku ze záruky, a to v případě, kdy samotná záruční listina požaduje pouze prohlášení příjemce o nároku nebo v záruce není uvedena dokumentace žádná. Toto ztěžuje postavení příjemce záruky, který se dostává do nevýhodného postavení, neboť musí nejprve postupovat způsobem takovým, kterým získá potřebnou dokumentaci a teprve poté může přistoupit k čerpání ze záruky.

Svým zněním Jednotná pravidla pro smluvní záruky nevytvářejí rovné postavení stran, ale naopak upřednostňují zájmy příkazce nad zájmy příjemce, což je také jeden z podstatných důvodů, proč pravidla jsou jen velmi zřídka využívána v bankovní praxi.

3.4.1.2. Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání

Původní Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání (Uniform Rules for Demand Guarantees – URDG) vydala Mezinárodní obchodní komora v Paříži už v roce 1992 jako URDG – ICC Publ. No. 458 (dále jen „*URDG 458*“), avšak koncem roku 2009 byla schválena novější verze pravidel, kterými byla provedena revize a po

²⁶ čl. 2 Jednotných pravidel pro smluvní záruky (URCG).

letech nastoupila pravidla nová s účinností od 1. července 2010 pod označením Uniform Rules for Demand Guarantees – URDG – ICC Publ. No. 758 (dále jen „*URDG 758*“).

URDG 758 jsou jednotná pravidla, která se využívají pro abstraktní záruky. Pravidla se skládají z 35 článků plus přílohy, definují pojem záruky i protizáruky, jsou v nich stanoveny základní náležitosti záruční listiny, záruka je neodvolatelná, pokud není výslovně stanoveno jinak a plnění je možné jen v peněžité formě. URDG 758 pokračují v tradici praxí poměrně oblíbených URDG 458 a nacházejí stále větší oblibu v mezinárodním obchodě i v tuzemsku.

3.4.1.3. Uniform Rules for Contract Bonds²⁷

Pouze okrajově se zde zmíním i o Uniform Rules for Contract Bonds (URCB, ICC Publ. No. 524) a to z důvodu, že pravidla se uplatňují především v oblasti pojišťovnictví, což je dáno tím, že samy pojišťovny daly námět k jejich vydání v době, kdy probíhaly přípravy URDG 458. „*Motivem byla obava z možného zneužití záruk vyplatitelných na první výzvu beneficiary.*“²⁸

Mezinárodní obchodní komorou v Paříži byla URCB vydána v roce 1993. V porovnání s URDG se URCB více zaměřují na ochranu zájmů ručitele a příkazce, zatímco příjemce je v méně výhodné pozici, jelikož prodlužují dobu výplaty peněžních prostředků. Na druhou stranu pro příjemce je zde i výhoda ve skutečnosti, že mu bude vyplaceno i v případě, že se příkazce dostane do platební neschopnosti a nebude schopen sám splnit sjednané plnění.

„*Výraz „contract bond“ můžeme chápat jako garanční pojistku pro splnění kontraktu.*“²⁹ Pro contract bond je typická akcesorita, URCB tedy upravují akcesorické záruky, to znamená, že ručitel poskytne plnění ze záruky, až v případě, kdy je prokázáno, že došlo k porušení smlouvy příkazcem. Zároveň ručitel má možnost použít námitky, které by náležely příkazci. Dalším specifikem je zde možnost ručitele rozhodnout, zda záruku vyplatí nebo sám povinnosti příkazce splní.

Banky ve většině případů nemají zájem vstupovat do vztahů mezi příkazcem a příjemcem, bylo by pro ně obtížné zjišťovat, zda skutečně nastalo porušení povinností

²⁷ Uniform Rules for Contract Bonds nemají oficiální český překlad, bylo by možné přeložit jako Jednotná pravidla pro garanční pojistku.

²⁸ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 101.

²⁹ Tamtéž.

ze smlouvy uzavřené mezi příkazce a příjemcem, proto nejsou pravidla URCS bankami téměř využívána.

3.4.2. Mezinárodní úmluva UNCITRAL o bankovních zárukách a stand-by akreditivách

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo – United Nations Commission on International Trade Law - UNCITRAL vypracovala v roce 1995 úmluvu týkající se bankovních záruk. Důvodem pro vypracování této úmluvy bylo překonání odlišností, které se vyskytují v jednotlivých právních řádech po celém světě. Valným shromážděním OSN byl návrh Úmluvy o mezinárodních zárukách a stand-by akreditivách schválen, avšak k nabytí účinnosti bylo potřeba přijetí minimálně pěti států, tomu se stalo po pěti letech a od roku 2000 je úmluva účinná, avšak počet států, které ji přijaly, stále není velký. V současné době úmluva není v České republice součástí právního řádu, neboť doposud nedošlo k její ratifikaci.

4. Bankovní záruka

4.1. Podstata bankovní záruky

Podstata institutu bankovní záruky ze současné právní úpravy výslovně nevyplývá, v základním ustanovení týkajícím se bankovní záruky, v § 313 obch. zák.³⁰ je možno nalézt pouze podmínky pro vznik bankovní záruky, nikoliv jasné vymezení její podstaty.³¹

4.2. Charakteristické znaky pro bankovní záruku

Mezi charakteristické znaky bankovní záruky řadíme neodvolatelnost, univerzálnost, nezávislost na hlavním závazku dlužníka a věřitele, úplatnost, peněžité plnění a to i v případě, kdy se jedná o závazek nepeněžní povahy a konečně bankovní záruka není cenný papír, vzhledem k okolnosti, že tak není stanoveno v žádném právním předpise a nelze s ní jako s cenným papírem obchodovat.

³⁰ Znění § 313 och. zák.: „Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.“

³¹ Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18, s. 652.

4.2.1. Neodvolatelnost

Neodvolatelnost znamená, že banka od okamžiku vystavení záruky a jejím následném odeslání příjemci nadále nemůže na znění záruky cokoliv změnit. Záruku nemůže ani zrušit, pokud by neměla předem daný souhlas příjemce.

Otázkou neodvolatelnosti se obchodní zákoník v části týkající se bankovní záruky výslovně nezabývá, ale ani v žádném jiném právním předpise nenalezneme úpravu, která by připouštěla zánik závazku ze záruky pouze jednostranným projevem banky. K takové situaci by mohlo dojít pouze tehdy, pokud by si banka v záruční listině výslovně uvedla, že bankovní záruku může sama odvolat, avšak to by neposkytovalo věřiteli dostačující jistotu, proto je neodvolatelnost u bankovní záruky vyžadována pro splnění jejího hlavního účelu, tzn. pro zajištění závazku. Příjemce bankovní záruky proto ve většině případů vyžaduje, aby byla v záruce uvedena formulace, že banka se zavazuje neodvolatelně.

Podobně Úmluva OSN o bankovních zárukách a stand-by akreditivech říká, že závazek je neodvolatelný od svého vystavení, pokud v něm není stanoveno, že je odvolatelný. Pro srovnání zde mohu uvést i úpravu v Jednotných pravidlech pro záruky vyplatitelné na požádání (URGD 758), kde se v čl. 4 uvádí „*Záruka je od svého vystavení neodvolatelná, i když tak neuvádí.*“³² To ve svém důsledku znamená, že pokud by se ručící banka řídila právě těmito pravidly a současně se v textu záruky na pravidla odvolávala, záruka by byla neodvolatelná, i kdyby neodvolatelnost v záruce výslovně uvedena nebyla.

4.2.2. Úplatnost

*„Bankovní záruka jako bankovní obchod je vždy úplatná, přestože to ve formulaci v obchodním zákoníku není výslovně vyjádřeno.“*³³

Na druhou stranu úplata vyplývá ze smlouvy uzavřené mezi bankou a dlužníkem, neboť dle ustanovení § 322 odst. 2 obch. zák. se jejich vztah řídí ustanovením o smlouvě mandátní a z § 566 odst. 1 obch. zák. plyne, že taková smlouva je vždy úplatná. Proto také ve smlouvě mezi bankou a dlužníkem je stanoveno, že dlužník za vystavení bankovní záruky bankou zaplatí této bance odměnu, a to vzhledem ke skutečnosti, že poskytování bankovních záruk je předmětem podnikatelské činnosti

³² čl. 4 Jednotných pravidel pro záruky vyplatitelné na požádání (URDG 758).

³³ Pelikánová, I. *Obchodní právo* 4. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, s. 280.

banky³⁴ a ustanovení § 566 odst. 2 obch. zák. v tom případě předpokládá smluvené takové úplaty.

4.2.3. Peněžité plnění

Dalším z charakteristických znaků, kterému bych se ráda věnovala, je nezbytnost peněžitého plnění, český obchodní zákoník neumožňuje, aby ručící banka plnila jinou formou než právě peněžitou. Ručící banka vždy poskytne plnění v peněžité formě a to i v případech, kdy se v záruční listině zaručí za závazek, kterým zajišťuje nepeněžitou pohledávku. V takovém případě se má za to, že je zajištěn peněžitý nárok až do výše částky stanovené v záruční listině.³⁵

Na tomto místě uvedu jen pro srovnání informaci, že ve světě není pro banky neobvyklé plnění ze záruky v jiné než peněžité formě – banka se může zavázat, že zajistí splnění ze smlouvy někým jiným. S takovou úpravou se můžeme setkat i v Jednotných pravidlech pro smluvní záruky (URCG).

4.3. Odlišnosti bankovní záruky od prostého ručení

Základním rozdílem odlišující bankovní záruku od ručení je samotný subjekt, který se může stát ručitelem. U ručení může být subjektem kdokoliv, zatímco bankovní záruku může poskytnout jen banka.³⁶

Bankovní záruka se od ručení odlišuje už samotným postavením, jelikož u ručení nalezneme právní vztah pouze mezi věřitelem a ručitelem, kdežto u bankovní záruky do právního vztahu vstupuje i dlužník. U bankovní záruky tedy nalezneme vztah mezi bankou a dlužníkem a zároveň vztah banky k dlužníkovi. Vztahy mezi subjekty z bankovní záruky se zabývám v následujících kapitolách.

Bankovní záruka se od ručení odlišuje hlavně tím, že se zde na rozdíl u ručení neuplatňuje princip akcesority, který spočívá v tom, že vztah a existence ručitelského závazku není závislý na existenci a vztahu ze zajišťovaného závazku. Rovněž se nevyužívá princip subsidiarity, při kterém věřitel u vztahu vyplývajícího z bankovní záruky nemusí nejprve požadovat plnění po dlužníkovi. Avšak vzhledem

³⁴ Ustanovení §1 odst. 3 zákona o bankách.

³⁵ Zajištění nepeněžité pohledávky se rovněž věnuji v kapitole „*Předmět a použití bankovní záruky*“

³⁶ Pojem banka ve vztahu k bankovní záruce rozebírám v kapitole „*Právní úprava bankovní záruky*“

k dispozitivnosti ustanovení týkajících se bankovní záruky, není zcela vyloučené, že strany některý z těchto principů zakomponují do záruční listiny.

Věřitel u bankovní záruky také může své nároky vůči bance postoupit jiné osobě, a to bez toho, aby zároveň postupoval hlavní pohledávku, kterou má vůči dlužníkovi, to ovšem platí s výjimkou záruky, u které je věřitel povinen uplatnit pohledávku nejprve proti dlužníkovi.

Dalším z rozdílů je možnost uplatnění námitek, zatímco u bankovní záruky může banka uplatnit jen takové námitky, které jsou připuštěny v záruční listině,³⁷ u ručení může ručitel uplatnit veškeré námitky, které je oprávněn uplatnit dlužník.³⁸

Rovněž můžeme odlišnost nalézt v tom, že bankovní záruka je vždy poskytována za úplatu, zatímco u ručení úplata podmínkou není.

4.4. Předmět a praktické využití bankovních záruk

K nejčastějšímu využití bankovních záruk dochází jak v zahraničním, tak ve vnitrostátním obchodě, kde banky ručí za zaplacení peněžitých, ale i nepeněžitých pohledávek. *Bankovní zárukou může být zajištěn závazek odběratele zaplatit za dodané zboží, avšak i závazek dodavatele zboží odběrateli dodat.*³⁹

Předmětem bankovní záruky mohou být pohledávky peněžité i nepeněžité, avšak banka poskytuje vždy plnění pouze v peněžité formě, a to i v případě, kdy bankovní záruka zajišťuje závazek jiný než platební. Při zajištění nepeněžitého plnění je zajištěn peněžitý nárok, který by měl věřitel vůči dlužníkovi v případě, že by dlužník porušil závazek, jehož plnění je zajištěno bankovní zárukou, jak vyplývá z ustanovení § 314 obch. zák. Bankovní záruka, podle českého právního řádu, spočívá vždy v peněžitém plnění banky, tento výklad odpovídá i znění ustanovení § 313, které je kogentní a říká, že banka uspokojí věřitele do výše peněžní částky určené v záruční listině. *„Tato skutečnost je dána postavením banky jako finanční instituce, s jejíž bankovní licenci by se zpravidla neslučoval výkon jiných činností v případě, kdy by banka musela plnit závazek vyplývající z bankovní záruky.“*⁴⁰

³⁷ Ustanovení § 316 odst. 1, druhá věta, obchodního zákoníku.

³⁸ Ustanovení § 306 odst. 2 obchodního zákoníku.

³⁹ Faldyna, F. *Obchodní právo*. Praha: ASPI Publishing, 2005, s. 648.

⁴⁰ P. Liška in Pokorná, J, Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 1361.

V případě záruky zajišťující peněžité plnění, zpravidla dochází k zabezpečení za splnění závazku odběratele, kdy má především podobu záruky za zaplacení faktury na cenu zboží nebo služeb, zaplacení splátek úvěru, zaplacení směnky či dokumentárního akreditivu. Výjimkou však nejsou ani záruky zajišťující splnění závazku odběratele, v tom případě se můžeme setkat se zárukou za vrácení platby předem. Zajistit lze i další peněžité plnění, jako například úhradu nákladů soudního řízení, celní záruku a další.⁴¹

Nepeněžitá pohledávka může spočívat ve věcném plnění, na poskytnutí služeb, ale také povinnosti k dodávkám náhradních dílů, zajištění záručního i pozáručního servisu, může jít i o povinnost zdržet se určitého jednání apod.⁴²

Bankovní záruku lze z těchto důvodů považovat za velmi flexibilní zajišťovací instrument, který lze využít i tam, kde ostatní zajišťovací prostředky selhávají.

5. Jednání před vystavením bankovní záruky

Svůj základ má bankovní záruka ve smlouvě uzavřené mezi bankou a osobou, jejíž závazek má být zajištěn právě bankovní zárukou, dlužníkem. „*Pro banku je poskytnutí záruky obchod jako kterákoli jiná činnost v rámci bankovních obchodů. Z toho důvodu se poskytnutí záruky za dlužníka podmiňuje uzavřením zvláštní smlouvy s ním.*“⁴³

Obchodní zákoník tuto smlouvu výslovně neupravuje, avšak existenci této smlouvy mezi bankou a dlužníkem předpokládá.⁴⁴

Jak již bylo zmiňováno, jedná se o smlouvu mezi bankou a dlužníkem, která předchází vystavení záruční listiny. V této smlouvě se banka zavazuje, že vystaví záruční listinu k zajištění závazku dlužníka. Smlouva banky s dlužníkem a jejich vztah se řídí podle ustanovení o mandátní smlouvě, jak vyplývá z ustanovení § 322 odst. 2 obch. zák. Pochybnosti vzbuzuje vhodnost a účelnost odkazu právě na smlouvu

⁴¹ I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 976.

⁴² Z. Kovařík in Koblíha, I., Kalfus, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Krofta, J., Pokorná, J. Svobodová, Y. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem: podle stavu k 1. 4. 2006*. Praha: Linde, 2006, s. 948.

⁴³ K. Eliáš in Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 469.

⁴⁴ Zmínky o smlouvě mezi bankou a dlužníkem můžeme naleznout v obchodním zákoníku v ustanovení § 321 odst. 2 „*Dlužník je povinen zaplatit bance ... podle své povinnosti ze záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou uzavřenou s dlužníkem.*“ a dále v ustanovení § 321 odst. 2 „*Dlužník nemůže vůči bance uplatnit námitky, ... jestliže smlouva mezi bankou a dlužníkem...*“

mandátní, vzhledem k tomu, že již z úvodního ustanovení je zřejmé, že se zde uplatňuje pouze přímé zastoupení,⁴⁵ zatímco u smlouvy o poskytnutí bankovní záruky nemůže jít o zastoupení přímé, jelikož banka poskytuje bankovní záruku vždy svým vlastním jménem. Další z problematických částí je možnost vypovězení mandátní smlouvy mandantem, v plném i částečném rozsahu v průběhu trvání závazku, vyplývající z ustanovení § 574 odst. 1 obch. zák., a stejně tak možnost výpovědi ze strany banky, vyplývající z ustanovení § 575 odst. 1 obch. zák. Oba dva druhy výpovědi jsou naprosto nepřijatelné vzhledem k povaze závazku plynoucího z bankovní záruky.

Vzhledem k těmto nejasnostem je podle mého názoru velmi vhodná právní úprava v novém občanském zákoníku účinná od 1. ledna 2014, ve které již nenalezneme odkaz, že se na vztah mezi bankou a dlužníkem aplikuje ustanovení týkající se mandátní smlouvy.⁴⁶

V obchodním zákoníku rovněž nenalezneme informace o tom, jaké náležitosti musí nezbytně nutně být stanoveny ve smlouvě mezi bankou a dlužníkem. Jedná se o smlouvu, ve které si účastníci vymezují vztahy mezi sebou, „zejména sjednávají, že banka poskytne určitému věřiteli prohlášení ručitele (záruční listinu), tedy bankovní záruku k zajištění určité konkrétní pohledávky,“⁴⁷ dále je ve smlouvě stanoveno, že dlužník za takovou službu zaplatí bance odměnu. Obvykle se zde stanoví také doba, na kterou bude záruka poskytnuta či zda bude neomezená. Ve smlouvě zpravidla nechybí určení, zda bude záruční listina znít na první výzvu a bez námitek (případně stanoví rozsah takových námitek) či její výplata bude nějakým způsobem podmíněna například předložením dokumentů, zároveň může být stanoveno, zda musí věřitel uplatnit svá práva nejprve vůči věřiteli a až následně vůči bance. Doporučuje se zároveň v této smlouvě sjednat předem daný konkrétní termín, do kterého banka záruční listinu vystaví.

Smlouva rovněž obsahuje dohodu o vzájemném vypořádání, a to pro případ, že by banka z bankovní záruky plnila. Tato skutečnost vyplývá i z rozsudku Vrchního soudu v Praze, ve kterém je mimo jiné řečeno, že „*důvodem nároku na náhradu na*

⁴⁵ Znění § 566 odst. 1 obchodního zákoníku: „*Mandátní smlouvou se zavazuje mandatář, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu.*“

⁴⁶ Právní úpravě v novém občanském zákoníku se věnují v samostatné kapitole „*Právní úprava v novém občanském zákoníku*“

⁴⁷ Holeyšovský, M. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. Praha: Newsletter, 1994, s. 91.

vyplacenou záruku od jejího objednatele není sama bankovní záruka, nýbrž smlouva uzavřená mezi bankou a objednatelem.⁴⁸

6. Vznik bankovní záruky

Bankovní záruka poskytuje výhodné zajištění pohledávky, vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, což je jednostranný právní úkon banky. Banka v záruční listině prohlásí, že uspokojí věřitele až do výše určité peněžité částky podle obsahu záruční listiny, pokud určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině. „*Vystavením bankovní záruky vstupuje ručící banka za svého klienta do závazku a přebírá na sebe riziko nesplnění závazku klienta.*“⁴⁹ Závazek banky plnit může být podmíněn způsobem, uvedeným v záruční listině (např. předložením určitých dokumentů).

Otázkou vzniku práv z bankovní záruky se zabýval i Vrchní soud v Praze, který ve svém usnesení uvádí, že „*mezi beneficentem (oprávněným) z bankovní záruky a bankou, která vystavuje bankovní záruku, nevznikne právní vztah z této záruky dříve, než je záruční listina doručena beneficentovi.*“⁵⁰ Otázce doručování soud také věnoval pozornost a stanovil, že při doručování záleží na dohodě banky a příkazce, „*zda záruční listinu doručí beneficentovi banka přímo, nebo zda bude listina předána bankou jejímu klientovi nebo případně i smluvené třetí osobě...*“⁵¹

V odborné literatuře a člancích můžeme nalézt rozdílné názory na otázku, zda ke vzniku bankovní záruky je nezbytný souhlas věřitele či nikoliv. Na jedné straně nalezneme názor, že k perfektnosti vzniku bankovní záruky je nutné, aby došlo pouze k doručení záruční listiny věřiteli, ale jeho souhlas není nezbytný pro platnost a účinnost záruky.⁵² Na druhou stranu se lze setkat s názorem opačným, a to že bankovní záruku je třeba nejen doručit příjemci, ale ke vzniku vztahu banky k věřiteli, je nezbytné i přijetí

⁴⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2006, spis. zn. 5 Cmo 265/2006 in Soudní rozhledy, č. 4, 2007, s. 150.

⁴⁹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 17.

⁵⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 3. 1997, spis. zn. 5 Cmo 649, 650/95 in Právní rozhledy, 2. číslo, 1998, s. 95.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Lukeš, J. *Bankovní záruka*. Právní rozhledy, 2001, č. 1, s. 7.

záruční listiny věřitelem.⁵³ Stejně tak „jednostranným projevem vůle banky se zakládá formálně její závazek, avšak bez faktického přijetí takového prohlášení věřitelem by závazek neměl žádných účinků.“⁵⁴

S otázkou vzniku bankovní záruky také souvisí problémy, které mohou nastat vzhledem k tomu, že se jedná o jednostranný právní úkon. Problém by mohl nastat v případě, že by záruční listina obsahovala rozhodčí doložku, zatímco v zajištěné smlouvě by o případném řešení sporu před rozhodcem nebyla ani zmínka. Vzhledem k tomu, že podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), se strany mohou dohodnout v rozhodčí smlouvě, že případný spor bude řešen před rozhodcem či rozhodčím soudem. Ustanovení § 3 zákona o rozhodčím řízení říká, že rozhodčí smlouva musí být v písemné formě, tudíž z tohoto důvodu v případě bankovní záruky, která je jednostranným právním úkonem, tak je nezbytné, „aby mohla rozhodčí smlouva vzniknout, musí dojít k souhlasu věřitele alespoň s rozhodčí doložkou, jinak by byla rozhodčí doložka neplatná a pravomoc rozhodčího soudu by nebyla založena.“⁵⁵

7. Subjekty bankovní záruky a vztahy mezi nimi

Bankovní záruka se využívá k zajištění závazkových vztahů mezi dlužníkem a věřitelem, při tomto zajištění nalezneme subjekty, které jsou těsně spojeny vztahy mezi sebou. V následující kapitole se budu jednotlivým subjektům věnovat a rozeberu vztahy mezi nimi.

7.1. Příkazce

Příkazce k poskytnutí bankovní záruky bývá rovněž označován termínem dlužník, osoba povinná či klient banky. Bankovní zárukou se nejobvykleji zajišťuje závazek dlužníka (příkazce) vyplývající ze smlouvy, kterou má příkazce uzavřenu s příjemcem. Ze smluv bych zde uvedla příklad kupní smlouvy, kde může příkazce vystupovat, jak na straně kupujícího, v tom případě by bylo zárukou zajištěno peněžité

⁵³ Z. Kovařík in Koblíha, I., Kalfus, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Krofta, J., Pokorná, J. Svobodová, Y. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem: podle stavu k 1. 4. 2006*. Praha: Linde, 2006, s. 948.

⁵⁴ Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18, s. 652.

⁵⁵ Lukeš, J. *Bankovní záruka*. Právní rozhledy, 2001, č. 1, s. 7.

plnění, tak na straně prodávajícího, a tehdy bude banka zajišťovat nepeněžitou pohledávku.

Příkazce sjednává s bankou podmínky, za jakých bude záruční listina vystavena, vyjednává obsah záruční listiny a všechny ostatní náležitosti nezbytné k vystavení záruky.⁵⁶ Příkazce rovněž bance poskytuje úplatu za vystavení bankovní záruky a v případě, že banka bude příjemcem vyzvána k plnění, tak poté je „*dlužník povinen zaplatit bance to, co banka plnila podle své povinnosti ze záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou uzavřenou s dlužníkem.*“⁵⁷

7.2. Příjemce

Příjemcem je osoba, která je také označována jako oprávněný, beneficiant nebo věřitel. Jedná se o osobu, v jejíž prospěch banka vystavuje bankovní záruku, které má být plněno bankou v případě, že dlužník nesplní svůj závazek, který je zajištěn bankovní zárukou, nebo nastanou podmínky uvedené v záruční listině.

Bankovní záruka poskytuje příjemci velmi dobré zajištění jeho pohledávky, skýtá možnost obdržet plnění od banky ihned poté, co jsou splněny podmínky uvedené v záruční listině. S tím souvisí otázka kvality ručící banky, její bonita a dobré jméno.

Vztah z bankovní záruky pro oprávněného vzniká až doručením záruční listiny, která se doručuje podle podmínek uvedených ve smlouvě mezi bankou a příkazcem, ve které se rovněž stanoví, kdo záruční listinu doručí.⁵⁸

Pokud nastane situace, při které příjemce vyzývá banku k plnění za podmínek stanovených v záruční listině, tak musí svou výzvu učinit písemnou formou, jak předpokládá obchodní zákoník ve svém ustanovení § 319. Avšak „*vzhledem k tomu, že ustanovení tohoto paragrafu nemá kogentní povahu, lze v záruční listině stanovit i jinou formu výzvy k plnění.*“⁵⁹ V případě, že by nebyla dodržena forma výzvy k plnění, banka by na základě této výzvy nebyla povinna plnit ze záruky. V situaci, kdy je plnění z bankovní záruky podmíněno například předložením určitých, v záruční listině předem vymezených, dokumentů, tak je oprávněný musí předložit současně s výzvou nebo bez zbytečného odkladu po ní. Může nastat i situace, kdy dlužník plní pouze částečně a se

⁵⁶ Smlouvu mezi bankou a příkazcem rozebírám v kapitole „*Jednání před vznikem bankovní záruky*“

⁵⁷ Ustanovení § 321 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁵⁸ Více o vzniku bankovní záruky a doručování příjemci v kapitole „*Vznik bankovní záruky*“

⁵⁹ I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 980.

zbývající částí se dostane do prodlení, v tom případě může příjemce, za určitých okolností, stále žádat banku o plnění z bankovní záruky, neboť jak vyplývá z ustanovení § 316 odst. 2 obch. zák., „na bankovní záruku nemá účinek částečné plnění závazku dlužníkem, jestliže nesplněný zbytek závazku je stejný nebo vyšší, než činí částka, na kterou zní záruční listina.“

7.3. Banka

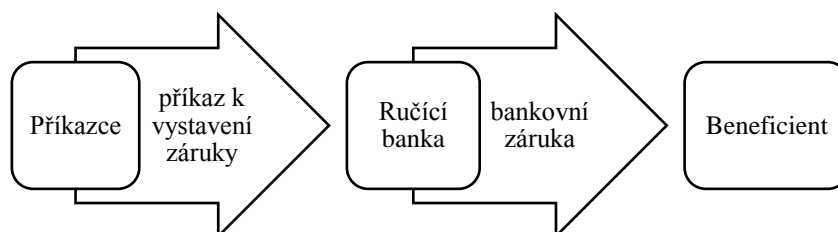
Banka, dle zákona o bankách, je oprávněna vykonávat základní činnosti jako přijímání vkladů a poskytování úvěrů, a další činnosti, které jí byly povoleny v jí udělené licenci. Zákon o bankách ve svém ustanovení § 1 odst. 3 písm. e) jako jednu z těchto činností uvádí poskytování záruk.

Pojmem banka, a tomu koho za banku chápe český právní řád, se podrobněji zabývám v části věnované právní úpravě bankovní záruky, a dále rozebírám jen postavení banky jako jednoho ze subjektů.

Postavení banky u vztahů z bankovní záruky může být hned několik. Základní rolí banky je postavení jako vystavující banky, dále je umožněno postavení jako banky avizující nebo potvrzující.

7.3.1. Vystavující banka

Základní rolí banky je její postavení jako banky vystavující, lze se také setkat s pojmem ručící banka, v takovém případě se jedná o přímou bankovní záruku, která je vystavena na žádost příkazce přímo ve prospěch příjemce záruky. Velmi zjednodušeně lze její úlohu popsat takto: banka se zaváže příkazci vystavit bankovní záruku na základě jeho instrukcí, bankovní záruku vystaví a zašle přímo na adresu beneficianta. Na tomto místě pro bližší ilustraci přikládám jednoduché schéma:

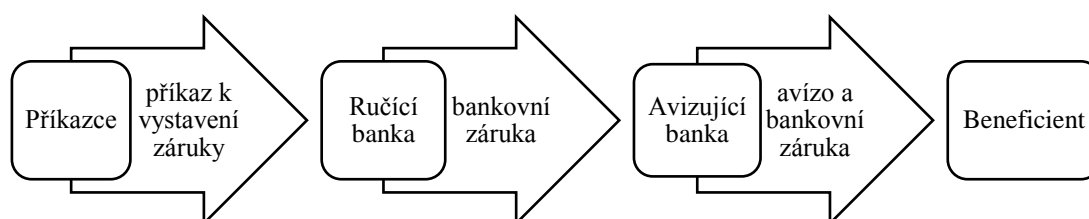

Zdroj: Čermáková, I., Bankovní záruka, Sekurkon, Praha, 1998, s. 11

V tomto případě „je příjemce záruky v přímém vztahu k ručící bance, žádost o výplatu směřuje k této bance. Výplatní místo z přímé záruky je u ručící banky, která musí obdržet žádost příjemce záruky o plnění ze záruky v rámci platnosti záruky.“⁶⁰

7.3.2. Avizující banka

Další role, ve které může banky vystupovat v rámci vztahů z bankovní záruky je banka v postavení avizující (oznamující) banky – v tomto případě poskytnutí bankovní záruky příjemci oznámí další banka, která je odlišná od banky, která bankovní záruku vystavila. Zde opět jednoduché schéma:

Zdroj: Čermáková, I., Bankovní záruka, Sekurkon, Praha, 1998, s. 11

Avizující banka dostane od vystavující banky pověření k tomu, aby oznámila bankovní záruku jejímu příjemci. Avizující banka nevstupuje do ručitelského závazku, nestává se účastníkem vztahu z bankovní záruky, pouze poskytuje službu na žádost vystavující banky a neplnou jí tedy žádné závazky ze záruky s výjimkou, která je uvedena v ustanovení § 315 odst. 3, věta druhá obch. zák., ve které je řečeno, že oznamující banka odpovídá za škodu způsobenou nesprávností v oznámení záruky. V takovém případě by banka byla odpovědná pouze k náhradě škody podle ustanovení § 373 a násl. obch. zák. K takové situaci by mohlo dojít v případě, že by banka oznámila bankovní zárukou s jinou částkou, než na kterou je ve skutečnosti vystavena.

Avizující banka v souvislosti s oznámením o poskytnutí bankovní záruky může poskytnout některé služby pro příjemce. „Nejvýznamnější z poskytovaných služeb je ověření autentičnosti podpisů na záruční listině podle vzorů, které má k dispozici. Rovněž může na žádost příjemce záruky posoudit text záruční listiny a informovat příjemce o případných nedostacích.“⁶¹ Avizující banka v informaci o případných

⁶⁰ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 33.

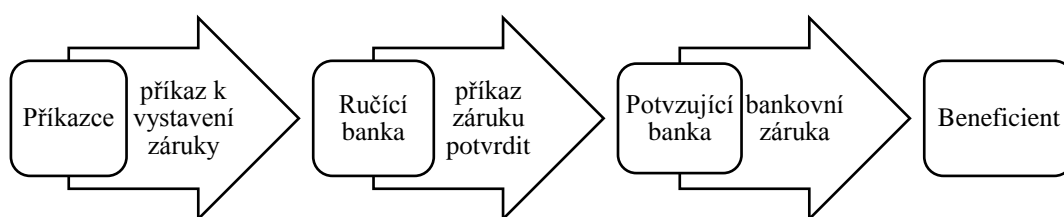
⁶¹ I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 978.

nedostatečích může příjemci doporučit provedení revize textu záruky tak, aby byly lépe chráněny jeho zájmy.

Od avizování bankovní záruky je potřeba odlišit situaci, kdy dojde k potvrzení bankovní záruky další bankou.

7.3.3. Potvrzující banka

K potvrzení bankovní záruky další bankou dojde tehdy, „*jestliže bankovní záruku potvrdí jiná banka, může věřitel uplatnit nároky z bankovní záruky vůči kterékoliv z těchto bank.*“⁶²

Zdroj: Čermáková, I., *Bankovní záruka*, Sekurkon, Praha, 1998, s. 11

Potvrzení bankovní záruky další bankou (i více bankami) v praxi zvyšuje věřitelovu jistotu v případě, kdy on sám nedůvěřuje bonitě banky vystavující záruku, a proto ve většině případů dochází k potvrzení záruky na podnět věřitele, avšak věřitel sám nemůže další banku o potvrzení přímo požádat, jelikož o potvrzení bankovní záruky další bankou vždy žádá jen banka vystavující záruku. K potvrzení může dojít také tehdy, pokud „*právní předpisy v zemi beneficianta mu neumožňují přijmout bankovní záruku zahraniční banky (např. v zemích Blízkého a Středního východu, Latinské Ameriky či jihovýchodní Asie).*“⁶³

Obchodní zákoník nepředepisuje pro potvrzení žádnou formu, z toho lze usuzovat, že by stačilo i potvrzení ústní, k tomu ovšem v bankovní praxi nedochází a vzhledem k důsledkům, jaké potvrzení pro banku má, dochází v drtivé většině případů k potvrzení v písemné podobě.⁶⁴

Banka, která záruku vystavila i banka, která záruku potvrdila, jsou v solidárním závazku vůči příjemci – vzniká solidarita ručení banky. Pro věřitele to znamená, že má právo volby mezi bankou, která záruku vystavila a bankou (či bankami), které záruku

⁶² Ustanovení § 315 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁶³ Polouček, S., *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 237.

⁶⁴ Dědič, J. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. s. 3338.

potvrdily, může tedy požadovat plnění od kterékoliv z těchto bank. Potvrzením bankovní záruky se zvyšuje věřitelova možnost uspokojení ze zajištěné smlouvy.

V případě, že banka, která potvrdila bankovní záruku, by poskytla na základě potvrzení plnění, tak poté by měla nárok na toto plnění od banky, která jí o potvrzení bankovní záruky požádala, jak vyplývá z ustanovení § 315 odst. 2 obch. zák.

Potvrzení bankovní záruky další bankou je samozřejmě spojeno s dalšími náklady, jelikož potvrzující banka si obvykle žádá za potvrzení úplatu. Tyto náklady jsou ve většině případů hrazeny příkazcem, avšak není vyloučeno, aby náklady v určitých případech hradil sám příjemce.

V bankovní praxi jsou známy i případy, kdy vystavující banka odmítá nechat svou záruku potvrdit další bankou i přesto, že příjemce takové potvrzení vyžaduje. V takovém případě může dojít k tzv. „tichému“ potvrzení bankovní záruky. Potvrzující banka tak činí pouze na své riziko a na žádost příjemce záruky, který také hradí veškeré výlohy s tím spojené.⁶⁵ K odmítnutí potvrzení bankovní záruky další bankou, ale nedochází v případě, který zmiňuji výše, a to tehdy, když vystavující banka je ze zahraničí a právní předpisy v zemi nedovolují přijímání bankovních záruk ze zahraničních bank.

V bankovní praxi však k potvrzování bankovních záruk nedochází tak často jako například u dokumentárních akreditivů, banky dávají přednost nepřímým zárukám, kterými se zabývám v kapitole věnující se rozdělení bankovních záruk dle postavení banky.

7.4. Vztahy mezi subjekty bankovní záruky

Právní konstrukce v souvislosti se vznikem bankovní záruky zahrnuje několik právních vztahů, mezi nimiž jsou tyto:

- vztah mezi dlužníkem a bankou založený smlouvou ukládající bance vystavit záruční listinu,
- zajišťovací vztah mezi bankou a věřitelem,
- vztah mezi více bankami, pokud bankovní záruku potvrdila nebo oznámila další banka,

⁶⁵ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 36.

- zajišťovací vztah mezi bankou a dlužníkem pro případ zajištění budoucí pohledávky banky.⁶⁶

7.4.1. Vztah mezi bankou a dlužníkem

Vztah mezi bankou a dlužníkem je založen smlouvou o poskytnutí bankovní záruky, jejímž předmětem je na jedné straně závazek banky vystavit bankovní záruku podle ustanovení smlouvy a na druhé straně závazek dlužníka zaplatit bance úplatu za vystavení záruky.

Vztah mezi bankou a dlužníkem je závazkový vztah, který předchází vzniku bankovní záruky, nejedná se o závazkový vztah z bankovní záruky a z toho důvodu na něj nelze použít ustanovení § 261 odst. 3 písm. e) obch. zák. Ve vztahu mezi těmito dvěma subjekty bude na straně banky vždy stát podnikatel, ale na straně dlužníka tomu tak vždy být nemusí, ale ve většině případů na straně dlužníka podnikatel při uskutečňování podnikatelské činnosti stojí, v tom případě se jedná o tzv. relativní obchod. Avšak v případě, že dlužník nebude podnikatelem při uskutečňování podnikatelské činnosti, nabízí se i možnost použití občanského práva pro usměrnění jejich vzájemného vztahu. V tomto případě souhlasím s názorem Petra Lišky⁶⁷, že s přihlédnutím k požadavku obsaženému v ustanovení § 322 odst. 2 obch. zák. se bude třeba přiklonit k závěru, že jde o závazkový vztah podléhající režimu obchodního zákoníku.

Vztah mezi bankou a dlužníkem podrobně rozebírám v kapitole věnující se jednání před vznikem bankovní záruky.

7.4.2. Vztah mezi bankou a věřitelem

Na tomto místě bych jen velmi ve stručnosti uvedla, že vztah mezi bankou a věřitelem představuje zajišťovací vztah, vzniká doručením záruční listiny věřiteli a trvá po celou dobu, kdy je bankovní záruka platná.

7.4.3. Vztah mezi dlužníkem a věřitelem

Vztah mezi dlužníkem a věřitelem se řídí dle hlavního (zajišťovaného) závazku, samotná bankovní záruka je na tomto vztahu nezávislá. Pro věřitele je zajištění závazku

⁶⁶ Lukeš, J. *Bankovní záruka*. Právní rozhledy, 2001, č. 1, s. 8.

⁶⁷ P. Liška in Pokorná, J, Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 1374.

formou bankovní záruky velice výhodné, získává silné postavení, z tohoto důvodu zákon poskytuje nezbytnou ochranu také dlužníkovi vůči věřiteli, a to v ustanovení § 321 odst. 4 obch. zák.⁶⁸

8. Obsah bankovní záruky

Na základě kogentního ustanovení § 313 obch. zák. musí být bankovní záruka vždy vystavena v písemné formě. Písemná forma je dodržena i v případě, kdy je použit systém SWIFT.⁶⁹

Text záruční listiny má stěžejní význam pro stanovení ručitelského závazku, neboť jak vyplývá z ustanovení § 313 obch. zák., banka může ručit za závazek dlužníka ze zajištěné smlouvy jen do takové částky, do jaké se sama v záruční listině zaváže. Z tohoto ustanovení vyplývá, že v záruční listině musí být vždy určen minimálně dlužník, závazek a peněžní částka.

Obsah záruční listiny můžeme zpravidla rozdělit do těchto částí: úvodní ustanovení, záruční závazek banky a závěrečná ustanovení.

V úvodu záruční listiny musí být jasně vymezeny jednotlivé subjekty bankovní záruky, zpravidla by měla být určena právní skutečnost, ze které plyne zajišťovaný závazek.

Nejdůležitější část záruční listiny tvoří záruční závazek banky, ve kterém se nachází stanovení určité peněžní částky, do jejíž výše je banka povinna plnit, případně zde může být doložka o snižování zaručené částky. Rovněž v této části musí být stanoveny podmínky, za kterých je banka povinna plnit, jak vyplývá z ustanovení § 313 obch. zák., musí záruční listina obsahovat podmínku nesplnění určitého závazku nebo splnění podmínek stanovených v záruční listině, na kterou je napojena povinnost banky plnit. Právě podle těchto podmínek můžeme rozlišovat jednotlivé druhy bankovních záruk, ale této otázce se budu věnovat v kapitole věnované pouze druhům bankovních záruk. Dále v této části záruční listiny můžeme nalézt úpravu námitek, pokud banka tohoto práva využije a zakomponuje je do záruční listiny, jak vyplývá z ustanovení § 316 odst. 1, druhá věta obch. zák.

⁶⁸ Této problematice se podrobněji věnuji v kapitole „*Aksesorická bankovní záruka*“

⁶⁹ O systému SWIFT a písemné formě více v kapitole „*Právní úprava bankovní záruky v obchodním zákoníku*“

V závěrečných ustanoveních zpravidla běžně nalezneme lhůtu platnosti bankovní záruky, i když tato náležitost v české právní úpravě není výslovně upravena, avšak v praxi je obvyklé lhůtu v bankovní záruce uvádět, jelikož je to v zájmu jak banky, tak dlužníka. Pokud by taková lhůta, do které může oprávněný uplatňovat svůj nárok, v záruční listině uvedena nebyla, jednalo by se o bankovní záruku na dobu neurčitou.

Pro srovnání bych zde ještě zmínila úpravu v Jednotných pravidlech vyplatitelných na požádání (URDG 758), ve kterém nalezneme doporučení, aby záruky byly jasné a přesné, vyvarovaly se přílišných podrobností. Článek neuvádí povinné náležitosti, ale pouze doporučující. *Doporučuje se, aby všechny záruky stanovily: dlužníka, beneficianta, ručitele, referenční číslo identifikující podkladový vztah, vystavenou záruku nebo protizáruku, částku nebo maximální částku k výplatě a měnu, uplynutí platnosti záruky, podmínky pro uplatnění, zda uplatnění nebo jiný dokument musí být předložen v písemné a/nebo elektronické podobě, jazyk dokumentu stanoveného v záruce a stranu, která je odpovědná za zaplacení výloh.*⁷⁰

Nyní bych se ráda těmto jednotlivým částem záruční listiny věnovala podrobněji.

8.1. Úvodní ustanovení záruční listiny

V úvodních ustanoveních bankovní záruky (někdy se můžeme setkat s označením preambule) jsou vymezeny subjekty,⁷¹ zpravidla jsou uvedeny důvody, pro které je záruka poskytována, z důvodu identifikace obvykle nechybí odkaz na zajištěnou smlouvu, ze které vyplývá závazek, za který má banka převzít zárukou, nemusí se však vždy jednat jen o smlouvu, také může jít o veřejnou zakázku, výběrové řízení či jinou soutěž.

Bankovní záruka je zpravidla vystavována až po uzavření zajištěné smlouvy mezi dlužníkem a věřitelem. Mohou nastat i situace, kdy je vyžadováno vystavení bankovní záruky stranami ještě předtím, než je uzavřena příslušná smlouva nebo za situace, kdy strany váží na poskytnutí bankovní záruky účinnost zajištěné smlouvy.

⁷⁰ čl. 8 Jednotných pravidel pro záruky vyplatitelné na požádání (URDG 758).

⁷¹ Subjekty bankovní záruky se podrobně zabývám v kapitole „Subjekty bankovní záruky a vztahy mezi nimi“

V takovém případě může banka přistoupit na poskytnutí záruky s odkládací podmínkou nebo může poskytnout příslib vystavení bankovní záruky.

V případě poskytnutí záruky s odkládací podmínkou banka v záruce stanoví, že účinnost záruky je vázána například právě až na podpis zajištěné smlouvy. Ještě před podpisem takto zajištěné smlouvy banka potřebuje znát podmínky připravované smlouvy z toho důvodu, aby mohla vystavit záruku v takové podobě, která by odpovídala podmínkám stanoveným v připravované smlouvě. „*Při podpisu smlouvy by nemělo již dojít k zásadní změně podmínek smlouvy. Taková změna by mohla způsobit rozpor mezi podmínkami záruky a smlouvy.*“⁷²

V případě příslibu bankovní záruky bude v příslibu uvedeno, že ihned po uzavření zajištěné smlouvy banka poskytne požadovanou bankovní záruku v předem dohodnutém znění. Příklad je relativně bezpečný pro strany, protože pokud by banka následně odmítla bankovní záruku vystavit, ohrozila by tím svou pověst a dobré jméno.

8.2. Záruční závazek banky

„*Záruční prohlášení banky je jádrem každé bankovní záruky. Účelem tohoto prohlášení je převzetí závazku banky vůči beneficiantovi, že banka zaplatí určitou částku peněz, nesplní-li klient svůj závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.*“⁷³ Dále se budu věnovat jednotlivým náležitostem, které se vyskytují nebo vyskytovat mohou v záručním závazku banky.

8.2.1. Částka

Záruční závazek banky obsahuje nejčastěji maximální výši částky závazku peněžitého plnění, které se banka zavazuje poskytnout v případě, že dlužník nesplní svůj závazek podle zajištěné smlouvy. Takto určená částka je definitivní, to znamená, že příjemce musí dostat celou částku bankovní záruky podle podmínek záruční listiny bez jakýchkoliv srážek. Případné náklady spojené s vystavením záruky a výlohy spojené s plněním z bankovní záruky jsou na účet příkazce bankovní záruky a nemůžou být k tíži příjemce.

Dle ustanovení § 316 odst. 1 obch. zák. „*banka ručí za splnění zajištěného závazku do výše částky a za podmínek stanovených v záruční listině*“ Z tohoto

⁷² Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 22.

⁷³ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, Praha: Sekurkon. 1998, s. 10.

ustanovení vyplývá, výše závazku banky není závislá na výši pohledávky podle zajištěné smlouvy, ale podstatné je, jaký limit plnění byl sjednán v záruční listině. „Záruční listina tedy může omezit nebo rozšířit obsah závazku banky, pokud jde o výši bankovní záruky.“⁷⁴ Příjemce z toho důvodu nemůže po bance požadovat více, než je uvedeno v záruční listině, a to ani za situace, že by nároky příjemce ze zajištěného kontraktu byly vyšší, než je částka uvedená v záruční listině, tedy rozsah je limitován výší částky, která je uvedena v bankovní záruce.

Existuje několik způsobů, jakým může být zaručená částka vyjádřena. Prvním z nich je možnost, při které v záruční listině je uvedena celková zaručená částka, což odpovídá součtu zajištěné pohledávky a odhadnuté částky, které by mohlo dosáhnout příslušenství. Druhou možností je stanovení pouze částky do výše zajištěné pohledávky a odkaz, že zajištěny budou i náklady s tím spojené. V druhém případě, který se využije například u bankovní záruky zajišťující zaplacení úvěru, tedy není maximální výše zaručené částky přesně vyčíslena, ale závazek banky by v tomto případě zněl na zaplacení jistiny, úroku a nákladů vyplývajících z příslušné smlouvy.⁷⁵ Tato druhá možnost je výhodnější pro oprávněného z bankovní záruky, naopak pro dlužníka je nebezpečí v tom, že mu není předem známa definitivní maximální částka, která může být bankou vyplacena oprávněnému.

Částečné splnění závazku dlužníkem nebude mít na bankovní záruku účinek, pokud nesplněná část závazku bude stejná nebo vyšší, než kolik činí částka, na kterou je vystavena záruční listina. V takovém případě bankovní záruka zůstává nadále v platnosti za nezměněných podmínek.

Částka bankovní záruky může být po celou dobu platnosti záruky stejně vysoká nebo naopak může docházet k jejímu postupnému snižování. Podmínky a postup snižování musí být jasně vymezeny v textu záruční listiny. Pokud dochází k tomuto postupnému snižování, záruční listina obsahuje doložku o snižování zaručené částky.

Doložka o snižování zaručené částky má význam zejména pro příkazce k záruce, jelikož postupným snižováním částky bankovní záruky se snižuje i jeho závazek vůči bance, která poskytuje bankovní záruku. Takovýmto postupným snižováním se může zaručená částka snížit až k nule. Může se vyskytnout i doložka, která stanovuje, že se

⁷⁴ F. Faldyna in Faldyna, F., Hušek, J., Pohl, T. *Zajištění a zánik obchodních závazků*. 2., rozš. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007, s. 100.

⁷⁵ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, Praha: Sekurkon. 1998, s. 10.

částka bankovní záruky snižuje o platby provedené bankou ve prospěch oprávněného – v tomto případě vlastně dochází k částečnému plnění bankovní záruky a o toto plnění se snižuje částka, na kterou záruka zní. Doložka o snižování zaručené částky se často uplatňuje u záruk zajišťujících vrácení platby předem.

„Pokud by písemná záruční listina neobsahovala údaj o výši peněžité částky, do které se banka zavazuje ručit, nebyla by tak splněna jedna ze základních zákonných podmínek bankovní záruky a takový právní vztah by bylo možno posuzovat jako obecné ručení.“⁷⁶

8.2.2. Měna

S určením částky bankovní záruky se úzce pojí měna, ve které je bankovní záruka vystavena. Nejobvykleji je bankovní záruka vystavena na měnu, která je shodná s měnou závazku mezi příkazcem a příjemcem záruky. Není však neobvyklé, ba naopak je stále častější, že závazek se zajišťuje cizími měnami, mezi kterými dominuje evropské euro, britská libra a americký dolar. Další možnou alternativou je uzavření bankovní záruky, ve které se banka zaváže k placení ve měně shodné s měnou příjemce záruky. V případě, že je bankovní záruka vystavena na cizí měnu, může se v ní nacházet doložka upravující případný pokles měny.

8.2.3. Podmínky pro výplatu

Patrně nejdůležitější součástí záručního závazku je uvedení podmínek, za jakých může příjemce záruky uplatnit u ručící banky svůj nárok na výplatu z bankovní záruky.

Tyto podmínky pro výplatu jsou různé podle typu bankovních záruk, mělo by být vymezeno, o jakou záruku se jedná. Vyskytují se záruky abstraktní, které jsou bezpodmínečné a znějí na první výzvu, dále jsou záruky podmíněné, nejtypičtěji jsou podmíněny předložením určitých dokumentů, které jsou specifikovány v záruční listině a dále je zde i možnost záruk akcesorických, které jsou podmíněny splněním závazku ze strany příjemce záruky.

⁷⁶ J. Payne-Koubová in Giese, E., Dušek, P., Payne-Koubová, J., Dietschová, L. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 251.

8.2.4. Úprava námitek

Smluvní strany mohou v této části záruční listiny provést úpravu námitek, protože právní úprava uplatnění námitek je konstruována pozitivně, tedy pouze pokud budou námitky připuštěny v textu záruční listiny, tak pouze tehdy je může banka použít, jak vyplývá z ustanovení § 316 odst. 1, druhá věta obch. zák. Pokud by námitky v záruční listině upraveny nebyly, banka by přišla o možnost namítat cokoliv proti uplatnění práv z bankovní záruky.

Rovněž v ustanovení § 317 obch. zák., kde je možné nalézt uplatnění námitek, se dále uvádí, že „*nevyplývá-li ze záruční listiny něco jiného, nemůže banka uplatnit námitky, které by byl oprávněn vůči věřiteli uplatnit dlužník.*“⁷⁷ Takovouto námitkou by mohla být například námitka promlčení.

S úpravou námitek je provázáno i ustanovení § 321 odst. 3 obch. zák., které říká, že „*dlužník nemůže vůči bance uplatnit námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli, jestliže smlouva mezi bankou a dlužníkem neobsahovala povinnost banky zahrnout do záruční listiny uplatnění těchto námitek vůči věřiteli.*“ Toto ustanovení se týká případů, kdy dlužník do smlouvy s bankou nezahrnul „*povinnost upravit v záruční listině právo uplatnit některé námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli, anebo ji tam zahrnout nemohl, protože mu případné námitky v době sepisování smlouvy nebyly známy.*“⁷⁸ V takovém případě, banka bude povinna plnit ze záruky, vzhledem k tomu, že dlužník nemůže námitky uplatnit proti bance ani se proti bance nemůže domáhat náhrady škody.

8.3. Závěrečná ustanovení

V závěrečných ustanoveních můžeme nalézt úpravu týkající se platnosti a účinnosti bankovní záruky, otázky postoupení pohledávky, odkaz na mezinárodní pravidla vztahující se na bankovní záruky, může zde být určeno rozhodné právo a případné další ustanovení, na jejichž použití se strany shodnou.

8.3.1. Platnost a účinnost bankovní záruky

V závěrečných ustanoveních záruční listiny bývá zpravidla řešena otázka platnosti bankovní záruky. V potaz zde však přichází i možnost, že lhůta platnosti

⁷⁷ Ustanovení § 317 obchodního zákoníku.

⁷⁸ I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 982.

v bankovní záruce vůbec omezena nebude, v takovém případě záruka trvá po celou dobu trvání zajištěného závazku v případě podmíněné bankovní záruky, v případě nepodmíněné neomezeně.

V bankovní praxi je obvyklejší, že doba platnosti omezena je, omezení může být dáno konkrétním datem či může být i omezeno určitou událostí. Omezení platnosti je dáno pro příjemce pro uplatnění nároku vůči bance, nikoli pro banku, aby plnila v době platnosti.

Ustanovení § 321 odst. 1 obch. zák. zní tak, že *„je-li doba platnosti v záruční listině omezena, bankovní záruka zanikne, jestliže věřitel neoznámí bance písemně své nároky z bankovní záruky během její platnosti.“* Z toho můžeme vyvodit, že stanovená lhůta je lhůtou prekluzivní (propadnou). Uplynutí lhůty platnosti vede k tomu, že pokud věřitel bance řádně neoznámí svoji výzvu k plnění z bankovní záruky (případně, pokud je stanoveno v záruční listině, nesplní i další podmínky vyplývající z jejího textu) před posledním dnem lhůty její platnosti, banka žádost o plnění neuzná a výplatu neprovede. Rozhodujícím okamžikem je v tomto případě obdržení uplatnění výzvy bankou, nepostačí pouze předání zprostředkovateli, který by výzvu bance doručil.

Po uplynutí lhůty přichází příjemce záruky o možnost uplatnění nároků z bankovní záruky, jelikož všechna práva ze záruční listiny zanikají. Nastala-li by přesto situace, že by *„bylo ze záruční listiny plněno na základě pozdějšího uplatnění práva, jde o plnění bez právního důvodu, které zakládá vznik bezdůvodného obohacení.“*⁷⁹

V případě, že je v záruční listině podmíněno plnění z bankovní záruky předložením určitých dokumentů,⁸⁰ musí být tyto dokumenty předloženy při výzvě k plnění nebo bez zbytečného odkladu po této výzvě, jak říká ustanovení § 319 obch. zák. *„Prodlení s předložením potřebných dokumentů nemá za důsledek zánik záruky, ale pouze neúčinnost výzvy k plnění.“*⁸¹ Lhůta bez zbytečného odkladu je neurčitá, proto je vhodné zakomponovat do záruční listiny lhůtu pro předložení dokumentů, které jsou požadovány k řádnému plnění ze strany banky.

V případě stanovení lhůty platnosti určitým datem, je hlavním kritériem pro určení konkrétního dne lhůta pro splnění závazku, který bankovní záruka zajišťuje.

⁷⁹ I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M.. a kol.: *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 981.

⁸⁰ Dokumenty mohou být různorodé, nejčastěji se jedná o konosamenty, celní doklady, skladištní listy, faktury, apod.

⁸¹ Dědič, J. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. s. 3340.

Vzhledem k zajišťovací povaze bankovní záruky by doba platnosti záruky měla být vždy delší, než lhůta pro splnění závazku, který je zajištěn, v opačném případě by bankovní záruka ztrácela svůj hlavní význam a smysl, jelikož by příjemce nemohl uplatnit záruku poté, co by dlužník svůj závazek nesplnil.

Je-li lhůta platnosti bankovní záruky stanovena určitou událostí, která musí nastat, aby bylo možné plnění bankou, je nutným předpokladem, aby byla rovněž stanovena lhůta, do které musí příjemce záruku uplatnit. Zpravidla se uvádí, že platnost záruky skončí určitý počet dní poté, co nastala událost. Vzhledem k tomu, že takto stanovená událost může znamenat neomezenou platnost závazku v případě, že by k události nikdy nedošlo, je praktické stanovit lhůtu platnosti s variantou určitého konkrétního data.⁸²

Právní úprava nebrání ani tomu, aby byla bankovní záruka automaticky prodlužována. Automatické prodloužení je možné, pokud je upraveno v textu záruční listiny a zároveň je stanoveno, za jakých okolností dojde k ukončení platnosti.

Není vyloučena ani situace, kdy poslední den platnosti bankovní záruky připadne na den, kdy banka neobchoduje – může tomu tak být ve dnech pracovního klidu. V této situaci mohou nastat dva případy, prvním z nich je takový, že se platnost bankovní záruky posune na následující pracovní den,⁸³ jak tomu je například v České republice, avšak takové pravidlo nemusí být uplatňováno celosvětově, proto je možné se setkat i s případem opačným, že platnost bankovní záruky se zkracuje, jelikož požadavek na výplatu musí být uplatněn předcházející den přede dnem, kdy banka neobchoduje.

Stanovení účinnosti bankovní záruky úzce souvisí s její platností. Běžně bankovní záruka je platná a účinná od okamžiku vystavení záruční listiny a doručení příjemci, avšak banka si může vyhradit účinnost pozdější, to znamená, že příjemce může právo ze záruky uplatnit až později. Takováto účinnost může být stanovena podobně jako platnost, a to od určitého předem daného data, či až od okamžiku, kdy nastane určitá událost.

⁸² Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 24.

⁸³ Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“) ve svém ustanovení § 2 odst. 3 písm. j) pracovní den vymezuje jako „den, kdy poskytovatel plátce nebo poskytovatel příjemce provádějící platební transakci obvykle vykonává činnosti potřebné pro provedení této platební transakce.“

8.3.2. Postoupení práv věřitele

Další z možností, která může být upravena v závěrečných ustanoveních záruční listiny je postoupení práv věřitele.

Úprava převodu práv z bankovní záruky je odlišná od úpravy převodu práv u klasického ručení, jelikož bankovní záruka je samostatná a nezávislá na zajištěné pohledávce (s výjimkou záruky, u které je věřitel povinen uplatnit pohledávku nejprve proti dlužníkovi, pokud tak je stanoveno v záruční listině). V takovém případě lze práva z bankovní záruky převést samostatně třetí osobě bez toho, aby zároveň došlo k převodu hlavního závazku, a to postoupením pohledávky dle ustanovení § 524 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“). V žádném případě není možné, aby k převodu práv z bankovní záruky došlo např. rubopisem.

V případě, že je v záruční listině stanoveno, že věřitel musí uplatnit svou pohledávku nejprve vůči dlužníkovi, tak v této situaci nelze postoupit práva z bankovní záruky samostatně, ale musí dojít zároveň k postoupení zajištěné pohledávky a k postoupení práv z bankovní záruky. *„Pokud tedy záruční listina obsahuje ustanovení závazku subsidiarity, tzn., že banka je povinna plnit teprve tehdy, když nesplnil svůj závazek dlužník, lze práva z bankovní záruky postoupit pouze s postoupením pohledávky zajišťované.“*⁸⁴ Tuto úpravu nalezneme v ustanovení § 318 obch. zák.⁸⁵

9. Rozdělení bankovních záruk

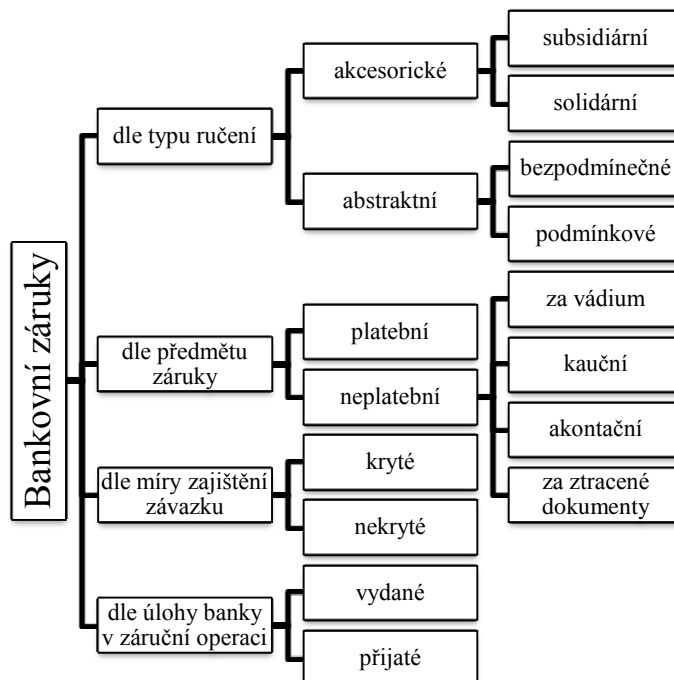
Existuje mnoho hledisek, podle kterých můžeme bankovní záruky třídit na základě určitých kritérií. Česká právní úprava nevěnuje značnou pozornost úpravě jednotlivým druhům bankovních záruk, přesto považuji za účelné se této problematice věnovat.

Pro přiblížení zde uvádím přehledný graf s tříděním bankovních záruk. Tento přehled však v žádném případě není taxativní, můžeme nalézt další kritéria rozlišení, např. podle postavení banky se bankovní záruky rozlišují na přímé, avizované,

⁸⁴ Holeyšovský, M. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. Praha: Newsletter, 1994, s. 93.

⁸⁵ Znění § 318 obchodního zákoníku: *„Jestliže podle záruční listiny je věřitel oprávněn uplatnit svá práva z bankovní záruky, jen když dlužník nesplní svůj závazek, může věřitel postoupit svá práva z bankovní záruky pouze s postoupením pohledávky zajištěné bankovní zárukou.“*

potvrzené a nepřímé; dalším hlediskem může být délka záručního závazku a existují však i další kritéria.

Zdroj: Polouček, S., *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 239

9.1. Bankovní záruky dle typu ručení

V případě rozlišení z hlediska ručení dělíme bankovní záruky na akcesorické a abstraktní. Podíváme-li se, které záruky převažují v praxi, tak nám vyplývá, že banky dávají přednost bankovním zárukám abstraktním před zárukami akcesorickými.

9.1.1. Akcesorická bankovní záruka

Akcesorická bankovní záruka se váže na hlavní zaručený závazek dlužníka a umožňuje bance uplatnit stejné námitky vůči beneficiantovi, jaké by mohl uplatňovat vůči němu dlužník. Podmínkou však je, aby rozsah případných námitek byl stanoven ve smlouvě uzavřené mezi bankou a dlužníkem, a rovněž v textu záruční listiny byla upravena možnost pro ručící banku, že může uplatňovat námitky, jak ostatně vyplývá i z druhé věty § 316 odst. 1 obč. zák. V takovém případě, jelikož banka je oprávněna uplatnit tyto námitky, může na základě nich být výplata bankovní záruky odmítnuta, což je velmi nevýhodné pro příjemce bankovní záruky, který ve většině případů „požaduje

*zajištění pohledávky bankovní zárukou proto, že potřebuje okamžitý přístup k penězům v případě, že dlužník nesplní svůj závazek.*⁸⁶

Akcesorická bankovní záruka poskytuje příkazci nejvyšší možnou ochranu, ale naopak pro příjemce, ani pro banku není nejvýhodnější. Příjemci poskytuje hlavně ukazatel, zda se jedná o bonitního příkazce, za kterého byla banka ochotna ručit formou akcesorické bankovní záruky. Příkazci naopak poskytuje nejvyšší ochranu, znamená pro něj jistotu, že z bankovní záruky bude příjemci plněno pouze tehdy, pokud nebude mít jakékoliv námitky k takovému plnění. Námitky, které mohou být uplatněny, by měly být natolik kvalifikované, aby obstály v případném soudním sporu či rozhodčím řízení.

Akcesorické záruky můžeme dále dělit, a to na subsidiární (podpůrné), kde banka je povinna plnit teprve tehdy, nesplní-li příkazce sám po předchozí výzvě oprávněného, nebo solidární, kde oprávněný může žádat o plnění ručící banku, aniž by předtím žádal příkazce.⁸⁷

Pro banku není poskytování akcesorických záruk tak výhodné, jako poskytování záruk abstraktních. Důvodem k tomu je vysoké riziko sporu, který může být ohledně námitek, jejichž oprávněnost je posuzována soudem nebo před rozhodcem. Tento postup je pro banku jednak nákladný a také může dojít k ohrožení její pověsti. V praxi se akcesorická bankovní záruka užívá jen výjimečně, hlavně z důvodů uvedených výše.

9.1.2. Abstraktní bankovní záruka

Tento typ bankovní záruky je nezávislý na závazku dlužníka ze zajištěné smlouvy, povinnost plnit pro banku vyplývá pouze z formulace v záruční listině. „*V tomto pojetí se neuplatní ani princip subsidiarity ani princip akcesority.*“⁸⁸

Zmínka o zajištěné smlouvě je obsažena v úvodu záruky, ale má pouze informativní charakter, banka není textem zajišťované smlouvy nijak vázána. Povinnost plnit je pro banku dána zněním záruky bez ohledu na to, zda uplatnění záruky příjemcem je oprávněné či nikoliv.

Pokud abstraktní bankovní záruka ve svém textu obsahuje formulaci „na první výzvu a bez námitek“ či „na první výzvu a bezpodmínečně,“ tak v tom případě se jedná o nejsilnější typ, o bezpodmínečnou bankovní záruku, která poskytuje příjemci

⁸⁶ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 25.

⁸⁷ Marvanová, M. *Druhy bankovních záruk*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, LIT 23561CZ.

⁸⁸ Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18, s. 655.

nejkvalitnější zajištění jeho pohledávky, kdy má jistotu, že stačí pouze řádně požádat banku o plnění v době platnosti záruky a bude mu vyhověno.

„Příjemce abstraktní bankovní záruky v podstatě může vyinkasovat od banky i v případě, že z jeho strany došlo k nedodržení podmínek smlouvy.“⁸⁹ V případě, že příjemce získá plnění, na které nemá vůči příkazci nárok, tak poté je povinen mu toto plnění vrátit a uhradit škodu, která byla takovým jednáním způsobená, jak říká ustanovení § 321 odst. 4 obch. zák. Toto ustanovení má povahu zvláštní úpravy bezdůvodného obohacení, proto také je vyloučena aplikace obecné úpravy bezdůvodného obohacení obsažené v občanském zákoníku.⁹⁰

Naopak postavení příkazce může být u tohoto typu záruky problematické, právě z důvodu možného zneužití bankovní záruky příjemcem. Banka pouze oznámí příkazci, že přijala výzvu k vyplacení záruky a že provádí výplatu uplatněné částky, bez možnosti cokoliv namítat ze strany příkazce. Na druhou stranu, banka se snaží chránit svého klienta, proto se často snaží prosadit znění záruční listiny, které bude alespoň částečně chránit příkazce.

Takovýmto kompromisem v praxi nejčastěji bývá splnění stanovených podmínek, z nichž nejčastěji se jedná o předložení, v záruční listině určených, dokumentů. Tato možnost vyplývá i z obchodního zákoníku z druhé věty ustanovení § 319. Pokud v záruční listině jsou stanoveny podmínky, které pojí plnění banky na předložení určitých dokumentů, tak v takové situaci se jedná o dokumentární bankovní záruku.

Záruka vyplatitelná oproti dokumentům (dokumentární bankovní záruka) je typ záruky podmínkové, která je kompromisním řešením mezi zárukou akcesorickou a zárukou abstraktní bezpodmínečnou. Pro příkazce znamená větší míru jistoty, poskytuje mu ochranu před neoprávněným uplatněním bankovní záruky. Banka je v tomto případě oprávněna požadovat od příjemce předem určené dokumenty ještě předtím, než provede plnění ze záruky. Pro příjemce je situace oproti bezpodmínečné bankovní záruce ztížena právě předložením předem stanovených dokumentů, ale pokud banka neshledá žádné formální vady v dokumentech, tak musí provést výplatu z bankovní záruky. Dokumenty mohou mít různou povahu, liší se podle typu závazku, které jsou bankovní zárukou zajištěny.

⁸⁹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 28.

⁹⁰ Pelikánová, I. *Komentář. ASPI – původní nebo upravené texty pro ASPI*, LIT 17515 CZ.

9.2. Bankovní záruka dle předmětu záruky

9.2.1. Bankovní záruka platební

O platební bankovní záruku jde tehdy, pokud banka ručí za splnění finančního závazku dlužníka. V nejvíce případech se jedná o záruku za zaplacení části či celé kupní ceny, ceny díla, dokumentárního inkasa, splátek úvěru, nájemného, směnky apod.

Platební bankovní záruka není platebním prostředkem, jak bývá někdy mylně chápáno, ale jedná se o prostředek zajišťovací, který plní svou funkci v případě, že dlužník neplní své platební povinnosti v době splatnosti závazku vůči věřiteli. „*Záruka není platebním instrumentem, v kupní smlouvě proto musí být uvedena platební podmínka a teprve následně bankovní záruka jako způsob zajištění platby.*“⁹¹

Tento typ záruky může být použit pro zajištění plateb provedených v hotovosti (dnes se již téměř nevyužívá, vzhledem k regulaci v zákoně č. 154/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů), jako hladké (nedokumentární) nebo jako dokumentární. V případě zajištění hladkého platu lze bankovní záruku využít tehdy, když je kupující povinen uhradit cenu převodem proti předložení faktury a ve lhůtě splatnosti faktury nezaplatí. Mezi dokumentární platy se řadí dokumentární inkaso a dokumentární akreditiv.

9.2.2. Bankovní záruka neplatební

O neplatební bankovní záruku se jedná tehdy, pokud banka ručí za splnění neplatebního závazku dlužníka, jinak řečeno slouží k zajištění závazků nepeněžitého charakteru.

Běžně se neplatební záruky vyskytují v abstraktní formě na první výzvu a bez námitek, jelikož jejich hlavním smyslem je nahrazení složené hotovosti, avšak výjimkou nejsou ani záruky vyplatitelné oproti dokumentům.

V bankovní praxi jsou nejčastější záruka za nabídku do veřejné soutěže (za vádium), záruka za vrácení platby předem (akontační), záruka za dobré provedení kontraktu (kauční). Dále je možné se například setkat se zárukou za ztracené dokumenty, zárukou za splnění povinností dodavatele během technické záruky, zárukou za zádržné, zárukou při kompenzačních obchodech a s příslibem vystavit bankovní

⁹¹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 41.

záruku. Někteří autoři⁹² mezi neplatební záruky řadí i stand-by akreditiv (stand-by letter of credit).⁹³

Vybrané typy neplatebních bankovních záruk rozebírám níže.

9.2.2.1. Bankovní záruka za nabídku

Můžeme se rovněž setkat s označením záruka za vadium, či výrazy bid bond, tender guarantee, temporary guarantee, provisional guarantee.

Záruka za nabídku se vyskytuje převážně „*při soutěžích o veřejnou zakázku, kdy je požadováno, aby účastník soutěže složil na účet vypisovatele soutěže vadium.*“⁹⁴

V českém právním řádu možnost využití záruky za nabídku je umožněna především za použití zákona o veřejných zakázkách, úpravě v tomto zákoně se zároveň věnují v kapitole „*Bankovní záruka v dalších právních předpisech,*“ kam bych touto cestou ráda odkázala.

S otázkou záruky za nabídku úzce souvisí i příslib vystavit bankovní záruku, který „*může být požadován ještě před vypsáním soutěže, kdy dochází k výběru mezi velkým počtem potencionálních uchazečů, z nichž jen někteří budou pozváni k účasti v soutěži.*“⁹⁵ Takovýto příslib představuje pro zadavatele jistotu, že v případě kdy, bude uchazeč vyzván k účasti, tak banka vystaví bankovní záruku za nabídku.

9.2.2.2. Bankovní záruka za vrácení platby předem

Pro bankovní záruku za vrácení platby předem se užívá označení akontační bankovní záruka či výrazy advance payment guarantee, down payment guarantee aj.

⁹² Např. M. Müller in Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K., a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 165.

⁹³ Stand-by akreditiv je původem ze Spojených států amerických, ve kterých je využíván dodnes; jedná se zvláštní druh akreditivu, který se v praxi využívá k zajištění závazků jako dokumentární bankovní záruka. V knize „Bankovní záruka“ její autorka Irena Čermáková zkoumá, jaký je rozdíl mezi stand-by akreditivem a bankovní zárukou vyplatitelnou oproti dokumentům a dochází k závěru, že „*rozdíl mezi oběma instrumenty je v jejich názvu.*“ Dalším rozdílem je oblast užívání, pro americkou obchodní praxi jsou typické stand-by akreditivy, zatímco pro oblast Evropy a Asie je typická bankovní záruka.

⁹⁴ Polouček, S., *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 240.

⁹⁵ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 50.

Záruka za vrácení provedené platby předem „představuje neodvolatelný závazek banky zaplatit předem určenou peněžní částku v případě, že příkazce po obdržení akontace nesplní své smluvní závazky na dodávku zboží či služeb kryté zárukou.“⁹⁶

Využívá se v případech, kdy je požadována tzv. zálohová platba, příjemce (odběratel) v tom případě poskytuje finanční prostředky příkazci (dodavateli), aniž by zároveň s touto platbou obdržel jakékoliv protiplnění. To je důvod pro odběratele, aby požadoval po dodavateli vystavení bankovní záruky jeho bankou. Banka dodavatele se v akontační záruce zavazuje, že vrátí platbu, kterou odběratel poskytl dodavateli, a to v případě, že dodavatel nesplní svůj závazek. Ve většině případů se jedná o závazek o dodání zboží, provedení sjednané práce apod. a současně provedená platba předem není zpět vrácena samotným dodavatelem odběrateli.

Bankovní záruka za vrácení platby předem slouží příjemci i v případě, že dojde k úpadku dodavatele, odstoupení od smlouvy ze strany dodavatele a dalším důvodům, které nemusejí být předem specifikovány. Tím vším je posilována důvěryhodnost dodavatele ve vztahu k odběrateli. „Záruka by měla znít na první výzvu a bez námitek a banka by se měla zaručit za vrácení akontované částky i s úrokem počítaným ode dne úhrady akontace do dne jejího případného vrácení.“⁹⁷

Akontační zárukou se zajišťuje splnění smlouvy z pohledu kvantity (množství), splnění kvality bývá otázkou záruky kauční.

Znění akontační bankovní záruky může obsahovat doložku o postupném snižování částky bankovní záruky v souvislosti postupným plněním ze strany dodavatele. Tímto způsobem může dojít až ke snížení zaručené částky na nulu, tím pádem dojde ke konci dané záruky.

9.2.2.3. Bankovní záruka za dobré provedení kontraktu

Bankovní záruka za dobré provedení kontraktu neboli kauční bankovní záruka (či performance guarantee, performance bond, final guarantee) patří mezi velmi často v praxi se vyskytující záruky.

⁹⁶ Záruka za vrácení platby předem (akontace). *Raiffeisenbank a.s.* [online]. [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.rb.cz/firemni-finance/firmy/uvery-financovani-obchodu-a-zaruky/vystavovani-zaruk/za-vraceni-platby-predem/>

⁹⁷ Marvanová, M. *Druhy bankovních záruk*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, LIT 23561CZ.

„Předmětem zajištění u kauční záruky je splnění povinností dodavatele vyplývajících ze smlouvy.“⁹⁸ Kauční záruka představuje závazek banky zaplatit předem určenou částku v případě, že dlužník řádně nesplní smluvní závazky ze svého kontraktu. Například pokud kvalita zboží či služby neodpovídá smlouvě, tak poté získává věřitel nárok na plnění z vystavené kauční záruky, která ve většině případů zní na první výzvu a bez námitek.

Hlavní rozdíl od akontační záruky se projevuje ve skutečnosti, že kauční záruka se aplikuje v případě, kdy nedojde k řádnému splnění povinností vyplývajících ze smlouvy, zatímco akontační zárukou se zajišťuje vrácení platby zaplacené předem.

9.2.2.4. Bankovní záruka za ztracené dokumenty a bankovní záruka za ztrátu směnky

Jedná se o bankovní záruky, které mají charakter slibu odškodnění, upraveném v obchodním zákoníku v ustanoveních § 725 až § 728. Z tohoto důvodu bych se úpravě slibu odškodnění věnovala v následující části diplomové práce.

9.2.2.4.1. Slib odškodnění - indemnita

Jak již bylo řečeno, praxi je možno se setkat s bankovními zárukami, které mají charakter slibu odškodnění. K takovému případu u slibu odškodnění dojde, když slibující osobou bude banka a její prohlášení o odškodnění bude učiněno formou bankovní záruky.

Definici slibu odškodnění nalezneme hned v základním ustanovení v § 725 obch. zák., které zní: „*Slibem odškodnění se zavazuje slibující, že nahradí příjemci slibu škodu, jež mu vznikne z určitého jeho jednání, o něž ho slibující žádá a k němuž není příjemce slibu povinen.*“ Za situace, kdy slib odškodnění má charakter bankovní záruky, v takovém případě banka poskytuje bankovní záruku ve prospěch osoby, která po jejím obdržení uskuteční jednání, které by jinak nepodnikla s ohledem na možnou škodu.⁹⁹ Avšak za situace, kdy obdrží ve svůj prospěch zajištění ve formě bankovní záruky, je proti takové možné budoucí škodě chráněna dostatečným způsobem.

⁹⁸ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 52.

⁹⁹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 55.

Slib odškodnění s charakterem bankovní záruky bývá nejčastěji využit u těchto typů zajištění škod – prvním z nich je záruka za ztracené dokumenty, druhým a v praxi častějším využitím je záruka za ztrátu směnky.

První z forem slibu odškodnění je záruka za ztracené dokumenty, z nichž nejčastěji se jedná o konosamenty,¹⁰⁰ což jsou listiny, na které rejdař nebo kapitán potvrdí příjem zboží k přepravě a jeho budoucího vydání na předem určeném místě držiteli právě této listiny. „*Jde o dispoziční dokument, což znamená, že je obchodovatelným cenným papírem představujícím vlastnictví ke zboží, které je v něm uvedeno.*“¹⁰¹

Mohou nastat dvě situace – první z nich je taková, že dojde ke ztrátě pouze některých konosamentů, v druhém případě dojde ke ztrátě celé sady konosamentů. V prvním případě bankovní zárukou za ztracený konosament se banka zavazuje zajistit jakoukoliv škodu, která by mohla vzniknout přepravci v případě, že vydá zboží kupujícímu bez toho, aby mu kupující předložil originál konosamentu. V druhém případě se „*banka zavazuje ve prospěch rejdaře, kapitána, resp. majitele lodi, že ho odškodní v případě, že utrpí škodu v důsledku vystavení náhradní sady konosamentů.*“¹⁰²

Druhým případem k využití slibu odškodnění s charakterem bankovní záruky je ztráta směnky. Záruku poskytuje banka věřitele ve prospěch směnečného dlužníka, záruka bude na hodnotu ztracené směnky. „*V indemnitě se banka zaváže, že dlužníka odškodní pro případ, že by mu vznikla škoda v důsledku zaplacení směnečné sumy, aniž mu je směnka vydána.*“¹⁰³ Platnost takové záruky by měla být stejná jako lhůta promlčení práv ze směnky.

9.3. Bankovní záruka dle míry zajištění závazku

Bankovní záruky dle míry zajištění závazku rozlišujeme na záruky kryté a nekryté.

¹⁰⁰ „Konosamenty se vystavují ve více vyhotoveních, tj. originálech, jejichž komplet tvoří tzv. plnou sadu konosamentů... a v několika neobchodovatelných kopiích.“ Čermáková, Irena. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 55.

¹⁰¹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 55.

¹⁰² Marvanová, M. *Druhy bankovních záruk*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, LIT 23561CZ.

¹⁰³ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 56.

O krytou bankovní záruku se jedná tehdy, pokud „banka vystavující záruku na příkaz jiné banky žádá plné nebo částečné krytí záruky vázáním potřebné částky na účtě.“¹⁰⁴

Zatímco u záruky nekryté se „banka vystavující záruku na příkaz jiné banky spokojí s prohlášením banky příkazce, že vyrovná veškeré náklady vzniklé z titulu převzaté záruky (protizáruky).“¹⁰⁵

9.4. Bankovní záruka dle úlohy banky v záruční operaci

Podle úlohy banky v záruční operaci rozlišujeme bankovní záruky vydané a přijaté. Na tomto místě bych uvedla praktický příklad, kdy se jedná o bankovní záruku vydanou a kdy přijatou. Vydanou bankovní zárukou je taková záruka, kdy banka klienta (vystavující banka) vydá na jeho žádost záruku k zajištění závazku ve prospěch jiných bank, o přijatou bankovní záruku jde tehdy, pokud je vystavena jinou bankou ve prospěch klienta přijímající banky. Banka zkoumá, zda jsou dostatečně chráněny její zájmy a je oprávněna odmítnout přijetí dané bankovní záruky.

V případě přijaté bankovní záruka může banka na žádost beneficenta ověřovat podpisy ručící banky nebo posuzovat znění dané záruční listiny. V situaci, kdy dochází k posuzování znění záruky, banka může klientovi doporučit případné změny textu záruční listiny v jeho prospěch a na jeho žádost koresponduje s vystavující bankou ohledně těchto změn a později i případně ohledně uplatnění nároku ze záruky.¹⁰⁶ Beneficient si však v tomto případě musí hlídat lhůtu platnosti bankovní záruky a svou žádost o uplatnění předložit bance včas, aby bylo vůbec možné uplatnění z přijaté bankovní záruky zajistit.

9.5. Bankovní záruka dle postavení banky

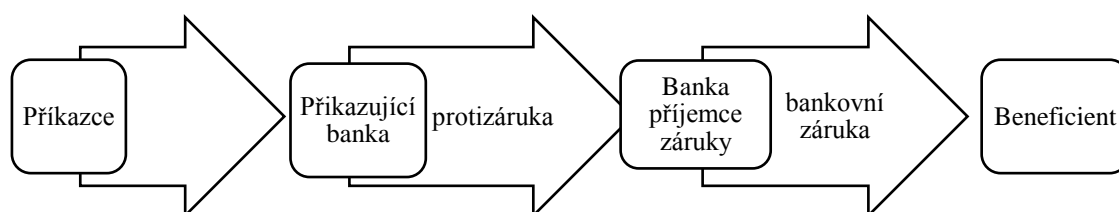
Rozdělení bankovních záruk podle postavení banky bych uvedla pouze velmi okrajově, a to vzhledem ke skutečnosti, že bankovní záruky přímé, avizované i potvrzené podrobněji rozebírám v kapitole věnující se bankám, jako subjektům bankovních záruk. Na tomto místě tedy proto pokládám za vhodné a účelné podat pouze krátkou charakteristiku protizáruky.

¹⁰⁴ Čermáková, I., Bankovní záruka, Sekurkon, Praha, 1998, s. 14.

¹⁰⁵ Marvanová, M. *Druhy bankovních záruk*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, LIT 23561CZ.

¹⁰⁶ Tamtéž.

Protizáruka (nebo také nepřímá bankovní záruka)¹⁰⁷ „jistí druhou banku pro případ eventuálního čerpání její záruky beneficiem, a to neodvolatelným abstraktním závazkem banky, že v případě plnění ze záruky příslušnou částku zaplatí na první písemnou výzvu druhé banky.“¹⁰⁸ Jde o případy, kdy je zapojena další banka – v praxi to vypadá tak, že „banka příkazce (příkazující banka) požádá banku příjemce záruky, aby vystavila vlastní záruku ve prospěch beneficianta, a to za plné odpovědnosti příkazující banky.“¹⁰⁹ Poskytnutí protizáruky v praxi znázorňuje následující schéma.

V tomto modelovém případě zde jsou dvě na sobě zcela nezávislé záruky – první z nich je záruka vystavená bankou dlužníka ve prospěch banky příjemce a druhou z nich je záruka vystavená bankou příjemce právě ku prospěchu beneficianta. V případě, že beneficiem uplatí svůj nárok ze záruky, tak na rozdíl od potvrzené bankovní záruky, kde jsou banky k plnění zavázány solidárně, zde tak může učinit pouze u své banky, která mu poskytne plnění.

Uplatnění nepřímých záruk nalezneme podobně jako záruky potvrzené především v souvislosti s vývozem v mezinárodním obchodě, zpravidla ve specifických teritoriích, jako jsou například arabské země, kde právní úprava nedovoluje přijmout bankovní záruku zahraničních bank.

10. Uplatnění práv z bankovní záruky

K uplatnění práv z bankovní záruky dochází za situace, kdy příjemce předloží bance žádost o výplatu bankovní záruky nebo její části. Podle mého názoru je zde vhodné upozornit, že příjemce předloží žádost, nikoli záruční listinu (za předpokladu, že

¹⁰⁷ Právní úprava nepřímé bankovní záruky se v obchodním zákoníku nenalézá, avšak úpravu již obsahuje nový občanský zákoník.

¹⁰⁸ Bankovní záruky. *UniCredit Bank Czech Republic, a.s.* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/firmy/obchodni-a-exportni-financovani/bankovni-zaruky>

¹⁰⁹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 36.

není tato povinnost stanovena právě v záruční listině), a to z toho důvodu, že záruční listina není cenným papírem, se kterým by byl spojen nárok na výplatu.

Žádost o výplatu ze záruky by měl předložit pouze tehdy, nedošlo-li k plnění zajištěného závazku ze strany příkazce nebo tehdy, pokud jsou splněny podmínky stanovené v záruční listině.

Právní úprava v obchodním zákoníku vyžaduje a stanoví, že příjemce tuto výzvu musí učinit písemnou formou, avšak vzhledem k tomu, že znění v ustanoveních zákona, ve kterých je výzva k plnění upravena, jsou dispozitivní povahy,¹¹⁰ může na základě odlišné dohody provedené v záruční listině vyplývat postup jiný, tedy i postup nevyžadující právě onu písemnou podobu výzvy. V každém případě však zůstává podmínkou, aby uplatnění bankovní záruky proběhlo formálně správně.

Bankovní záruka je považována za vyplatitelnou pouze tehdy, pokud jsou splněny některé nezbytné náležitosti.

Za první z takových náležitostí lze označit již zmiňovanou skutečnost, že příjemce požádal banku o plnění až poté, co dlužník nesplnil svůj závazek ze zajišťované smlouvy, případně jsou splněny podmínky, které mohou být stanovené v záruční listině.

Druhou z náležitostí je požadavek, aby bankovní záruka byla účinná. „*Záruka je v účinnosti od svého vystavení, nebyla-li její účinnost vázána na splnění určité podmínky uvedené v záruce.*“¹¹¹ V případě, že je účinnost vázána na splnění takové podmínky, lze záruku uplatnit až poté, co byla podmínka splněna a záruka se tím okamžikem stala účinnou. Typickým příkladem, u kterého je účinnost vázána na podmínku, je záruka akontační.

Dále je nezbytné, aby požadavek na výplatu byl proveden ve lhůtě platnosti bankovní záruky. Pokud by beneficiant lhůtu zmeškal, došlo by k zániku bankovní záruky. Nepokládám za účelné v této části znovu podrobně rozebírat problematiku platnosti bankovní záruky, proto bych zde odkázala na kapitolu věnovanou pouze platnosti a účinnosti bankovní záruky, kde je provedena komplexní analýza dané problematiky. Pouze pro doplnění uvádím, že banka může provést výplatu ze záruky i

¹¹⁰ Úpravu týkající se požadavku příjemce na plnění bankovní záruky nalezneme v obchodním zákoníku v ustanoveních § 317 („...banka je povinna plnit své povinnosti, když o to byla požádána písemně věřitelem“) a § 319 („banka plní svůj závazek z bankovní záruky, jen když k tomu byla písemně vyzvána věřitelem“).

¹¹¹ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 61.

poté, co lhůta platnosti uvedená v záruční listině vypršela, taková situace může nastat například tehdy, pokud beneficiant vyzve banku k plnění až poslední možný den, tím pádem banka bude schopná plnit až po skončení platnosti záruky.

K uplatnění bankovní záruky má nárok osoba, která je k tomu dle záruční listiny oprávněna, takovou osobou je pouze příjemce bankovní záruky, avšak není vyloučeno, aby uplatnění bankovní záruky provedla banka příjemce, samozřejmě na jeho žádost, na základě jeho instrukcí, jeho jménem a v jeho prospěch.¹¹²

Dále je třeba se zmínit o rozdílnostech, které nalezneme u jednotlivých druhů bankovních záruk, například u akcesorických záruk budou jiné předpoklady pro výplatu uplatněné částky než u záruk abstraktních.

Za situace, kdy je vystavena akcesorická bankovní záruka, tak jakmile dojde žádost o plnění ze záruky od beneficianta k bance, banka kontaktuje příkazce, aby se dotázala na případné námitky, které by mohl mít vůči příjemci. Zde mohou nastat dvě situace. Za prvé příkazce nebude mít žádné námitky a v tom případě banka provede výplatu bankovní záruky beneficiantovi (ovšem pouze v případě, že jsou splněny i všechny ostatní podmínky stanovené v záruční listině). V druhém případě, který je komplikovanější, příkazce sdělí bance, aby vůči beneficiantovi uplatnila námitky, které vůči němu namítá on sám, avšak bance nepřísluší zkoumat, zda jsou námitky oprávněné. V tomto případě k výplatě ze strany banky nedojde, beneficiant má jedinou možnost, a to obrátit se na soud či rozhodce, který ve sporu mezi příkazcem a beneficiantem rozhodne. V případě, že beneficiant by uspěl, pak banka na základě pravomocného rozhodnutí provede výplatu bankovní záruky.

Odlišná situace nastává v případě, kdy se jedná o abstraktní bankovní záruky, u kterých rovněž připadají v potaz dvě možnosti.

První z možností je abstraktní bezpodmínečná záruka, která je vyplatitelná na první výzvu a bez námitek, to v praxi znamená, že jakmile banka obdrží řádnou výzvu na plnění z bankovní záruky, tak zkoumá pouze formální náležitosti výzvy a v případě, že je vše v pořádku, tak takové plnění provede a oznámí příkazci, že došlo k uplatněním práv beneficiantem a k vyplacení částky zaručené bankovní zárukou. K tomuto uplatnění se váže rozsudek Vrchního soudu v Praze, ve kterém je řečeno, že „*banka, jež vydala (případně potvrdila) bankovní záruku, je oprávněna a povinna zkoumat před*

¹¹² Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 61.

výplatou záruky jen ty skutečnosti, na které obsah záruční listiny výplatu váže. Není oprávněna odmítnout výplatu bankovní záruky, i kdyby prostřednictvím objednatele záruky předem věděla, že beneficiant, vzhledem k podmínkám kontraktu mezi beneficiantem a objednatelem, možná nežádá o výplatu právem, jestliže beneficiant uplatňuje právo na výplatu v souladu se záruční listinou.“¹¹³

Charakter takto formulované bankovní záruky lze považovat za charakter hotových peněz – beneficiant nemusí vůbec prokazovat, zda mu nárok na výplatu ve skutečnosti vznikl, avšak v případě zneužití z jeho strany, je příkazce chráněn ustanovením § 321 odst. 4 obchodního zákoníku. Takto stanovené právo dlužníka na náhradu je racionální, vzhledem k tomu, že banka plní v souladu se zněním záruční listiny – bance nepřísluší zkoumat vztah mezi dlužníkem a věřitelem, banka je postavena zcela mimo jejich vztah, tudíž provede výplatu pouze na základě řádné žádosti o výplatu. Pro věřitele (beneficianta) je zde navíc stanovena hrozba náhrady škody, došlo-li by ke zneužití bankovní záruky.

Druhou možností je abstraktní podmínková záruka, která je vázána na splnění určité podmínky *„nejčastěji půjde o písemné prohlášení příjemce záruky, které bude ještě někdy doprovázeno dalšími dokumenty předepsanými v záruce.*“¹¹⁴ V případě dokumentární bankovní záruky bude vyplatitelná na výzvu a oproti předložení určitých dokumentů, které jsou v záruční listině předem přesně specifikovány. K tomuto typu bankovní záruky, kde je nezbytné předložit určité předem stanovené dokumenty, se váže usnesení Nejvyššího soudu České republiky, ve kterém se praví: *„Nejsou-li v bankovní záruce sjednány námitky, které může banka uplatňovat vůči věřiteli, je banka oprávněna pouze k formálnímu přezkumu věřitelem předložených dokumentů. Z toho plyne, že banka není oprávněna věcně přezkoumávat, zda obsah předložených dokumentů je pravdivý či nepravdivý...“*¹¹⁵

V bankovní praxi se jedná o nejvíce se vyskytující typ bankovní záruky, jelikož je v tomto případě alespoň částečně eliminováno nebezpečí pro příkazce, že dojde ke zneužití záruky ze strany beneficianta a žádná z těchto stran tedy není významným způsobem zvýhodněna jako například v případě záruky bezpodmínečné. Dokumenty,

¹¹³ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2006, spis. zn. 5 Cmo 265/2006 in Soudní rozhledy, č. 4, 2007, s. 150.

¹¹⁴ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 63.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. dubna 2011, spis. zn. 23 Cdo 3042/2009 in ASPI - Původní nebo upravené texty pro ASPI, JUD196305CZ.

kteře jsou dle zaruční listiny vyžadovány, postačují pouze v kopiích, originály si ponechává beneficiēt.

U všech druhů bankovních záruk, v případě že beneficiēt vyzval ručící banku k plnění ze záruky, tak ručící banka musí ověřit, zda tato výzva nejeví formální nedostatky. V případě, že by výzva těmito formálními vadami trpěla, tak banka odmítne plnit a oznámí to zpět beneficiētovi. Pokud tak lze učinit, má poté šanci nedostatky napravit – to znamená například tehdy, pokud by upravenou výzvou k plnění banka obdržela stále ještě v době platnosti bankovní záruky, v jiném případě by beneficiēt už neměl žádnou šanci nápravu provést.

V případě, že uplatnění výzvy proběhlo formálně bez vad a i případné splnění všech podmínek vyplývající ze zaruční listiny bylo v pořádku, banka je povinna provést výplatu částky vyplývající ze zaruční listiny. Vůči příkazci bankovní záruky má právo poté požadovat celou částku. Má tedy právo regresu vůči němu, jak vyplývá z ustanovení § 321 odst. 2 obch. zák.¹¹⁶ Avšak na druhou stranu v případě, že by banka vystavila zaruční listinu v rozporu se smlouvou, kterou uzavřela s dlužníkem, například by v zaruční listině byla uvedena vyšší částka než ve smlouvě, tak poté je dlužník povinen platit pouze do částky stanovené ve smlouvě, tedy i méně, než banka plnila věřiteli.

Často se stává, že je v bankovní záruce smluveno plnění jiné bance. Pokud je v zaruční listině dáno, že banka je povinna plnit ve prospěch oprávněného jiné bance, činí tak ve prospěch oprávněného na jeho účet u této banky, což ostatně vychází i z ustanovení § 320 obch. zák. „*V takovém případě zaruční listina zní na jinou banku, což znamená, že banka zavázaná z bankovní záruky je povinna plnit svůj závazek na účet věřitele, který byl u této jiné banky předem zřízen ve prospěch věřitele.*“¹¹⁷

10.1. Alternativní uplatnění bankovní záruky

K alternativnímu uplatnění bankovní záruky dochází v době platnosti bankovní záruky, a to tehdy, když příjemce bankovní záruky vyzve ručící banku k plnění ze záruky a zároveň s touto žádostí bance sdělí, že se „*místo výplaty spokojí*

¹¹⁶ Ustanovení § 321 odst. 2 obchodního zákoníku: „Dlužník je povinen zaplatit bance to, co banka plnila podle své povinnosti ze zaruční listiny vystavené v souladu se smlouvou uzavřenou s dlužníkem.“

¹¹⁷ Faldyna, F. *Obchodní právo*. Praha: ASPI Publishing, 2005, s. 650.

*s prodloužením lhůty platnosti bankovní záruky do určitého data.*¹¹⁸ Alternativní uplatnění bankovní záruky není upraveno v obchodním zákoníku, což považují nedostatek právní úpravy.

K alternativnímu uplatnění může samozřejmě dojít pouze tehdy, když beneficentova výzva splňuje podmínky pro výplatu stanovené v záruční listině, vzhledem k tomu, že touto výzvou vyzývá banku k plnění. V případě, že by nesplnil podmínky pro výplatu stanovené v záruční listině, mohla by nastat situace, při které by banka jak odmítla prodloužit platnost bankovní záruky, a tak zároveň odmítla provést výplatu částky z důvodu nedodržení podmínek vyplývajících ze záruční listiny, tím pádem by došlo k zániku práv ze záruky.

V okamžiku, kdy banka obdrží od beneficenta alternativní uplatnění bankovní záruky, tak ihned poté informuje příkazce a současně jej požádá o instrukce, jak dále postupovat. Příkazce má v tomto případě dvě možnosti – buď zařídit prodloužení lhůty platnosti záruky, nebo dojde k výplatě ze záruky, jelikož žádná třetí možnost v tomto případě není.¹¹⁹

Důvodem pro příjemce, aby požadoval prodloužení lhůty platnosti záruky, může být skutečnost, že dosavadní lhůta platnosti uvedená v záruční listině nepostačuje pro splnění závazku stanoveného v zajištěné smlouvě.

Nedojde-li k prodloužení lhůty platnosti, má beneficent nárok na výplatu zaručené částky (samozřejmě stále platí podmínka splnění veškerých náležitostí vyplývajících ze záruční listiny).

11. Zánik bankovní záruky

Právní úpravu zániku bankovní záruky v obchodním zákoníku lze nalézt pouze k bankovní záruce s omezenou lhůtou platnosti. Pro zánik bankovní záruky rovněž přiměřeně platí ustanovení o zániku ručení podle § 311 obch. zák., jakož i obecné způsoby zániku závazku podle obchodního zákoníku nebo občanského zákoníku, které nejsou vyloučeny z důvodu povahy věci.

V případě bankovní záruky s omezenou dobou platnosti zaniká záruka uplynutím doby vyznačené v záruční listině, pokud věřitel neoznámí bance písemně

¹¹⁸ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 73.

¹¹⁹ Tamtéž.

nárok z bankovní záruky v době její platnosti, jak je upraveno v ustanovení § 321 odst. 1 obch. zák.. Na druhou stranu „*pokud je platnost bankovní záruky neomezená, může být banka zproštěna svého závazku pouze výslovným vyjádřením příjemce záruky nebo vrácením originálu záruční listiny.*“¹²⁰ V případě podmíněčné bankovní záruky může dojít k zániku práv ze záruky z důvodu zániku hlavního zajišťovaného závazku.

Závazek banky ze záruky může rovněž zaniknout splněním závazku bankou, to znamená, že dojde-li k výplatě zaručené částky z bankovní záruky, kterou je zajištěn závazek, dochází tím k uspokojení příjemce záruky a zároveň ten již není oprávněn požadovat další plnění po dlužníkovi.

Vzhledem k tomu, že bankovní záruky se zpravidla vystavují jako neodvolatelné, samotné „*povaze věci by odporovalo připuštění možnosti zániku závazku odvoláním bankovní záruky bankou.*“¹²¹ K takovému kroku by mohlo dojít pouze za situace, že by si banka v záruční listině vyhradila právo jednostranného odvolání. Dále je nepřipustná jednostranná výpověď ze strany banky, k předčasnému zániku by mohlo dojít pouze po předchozím souhlasu příjemce záruky.

K zániku může rovněž dojít i všemi obecnými způsoby zániku závazku, především se bude jednat o „*dohody všeho druhu, může jít o zrušení, novaci, narovnání, prominutí, splnutí osoby věřitele a banky, popř. osoby věřitele a dlužníka.*“¹²²

12. Právní úprava v novém občanském zákoníku

Na tomto místě bych se ráda věnovala dnes pouze platné, avšak už od 1. ledna 2014 účinné právní úpravě v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „*nový občanský zákoník*“ či „*NOZ*“)

Už při přípravě nového občanského zákoníku, který bude nově upravovat i bankovní záruku, se vycházelo z dosavadní právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, ve kterém je úprava bankovní záruky stálá, jasná a relativně přehledná. Zajímavostí je, že od nabytí účinnosti současného obchodního zákoníku nebylo žádné

¹²⁰ Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 79.

¹²¹ K. Marek in Plíva, S., Elek, Š., Liška, P., Marek, K.. *Bankovní obchody*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, s. 78.

¹²² Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18, s. 655.

ustanovení týkající se bankovní záruky novelizováno.¹²³ „*Tato skutečnost nasvědčuje jednak relativně kvalitní právní úpravě, jednak i poměrně malému výskytu právních problémů v praxi.*“¹²⁴ V právní úpravě týkající se bankovní záruky tedy není potřeba činit radikální změny, proto i nadále, podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku „*osnova vychází z platné právní úpravy.*“

Výraznější změnou, která je patrná na první pohled, je změna názvu institutu z bankovní záruky na záruku finanční a s tím související rozšíření možných poskytovatelů záruky, což povede v praxi k většímu využívání. Příčinou této změny však není změna věcného obsahu institutu, ale pouze možnost, aby finanční záruku mohly poskytovat všechny osoby (výstavci) a nejen banka, jako je tomu doposud. Avšak stále se s pojmem bankovní záruka setkáme – v ustanovení § 2029 odst. 1, druhé větě NOZ nalezneme informaci, že pokud výstavcem finanční záruky bude banka, zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo, tak se bude jednat o záruku bankovní.

Nově budeme moci nalézt úpravu týkající se finanční záruky v novém občanském zákoníku, a to v části čtvrté, která se zabývá relativními majetkovými právy, hlavě II., ve které je úprava závazků z právních jednání, díle 8 „Zajištění a utvrzení dluhu“, oddílu 2 „Zajištění dluhu“ v ustanoveních § 2029 až § 2039.

Rozdílů oproti současné právní úpravě jsou víceméně jen formulačního rázu, věcně se nová úprava velmi podobá současné. Nově nalezneme upraveno i několik novinek, které doposud v obchodním zákoníku nebyly upraveny i když praxí byly využívány.

Nově nalezneme právní úpravu týkající se nepřímých záruk, která doposud v obchodním zákoníku chyběla. Nyní se v ustanovení § 2032 NOZ uvádí „*poskytl-li výstavce finanční záruku na žádost jiného výstavce, má výstavce, který záruku poskytl, vůči žádajícímu výstavci právo na náhradu, pokud z poskytnuté záruky plnil a dodržel podmínky určené v žádosti.*“ V současném obchodním zákoníku byla upravena jen možnost oznámení nebo potvrzení bankovní záruky, u kterého ovšem obě vystavující banky zůstávaly v solidárním závazku vůči příjemci, zatímco u protizáruky je zavázána oprávněnému jen banka, která záruku poskytla na žádost jiné banky.

¹²³ Došlo pouze nepřímě novelizaci, kdy bylo zákonem 367/2000 Sb. mimo jiné novelizováno ustanovení § 263 odst. 1 obch. zák., kde přibyl k výčtu kogentních ustanovení i jedno ustanovení týkající se bankovní záruky, konkrétně § 322.

¹²⁴ Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18, s. 651.

Další doplnění, které současná právní úprava postrádala, se týká uplatnění finanční záruky v případě, kdy je uplatnění nároku v záruční listině podmíněno předložením předem určených dokumentů neboli abstraktní záruky podmínkové (dokumentární záruka) a zároveň se jedná o záruku časově omezenou. Nově je v ustanovení § 2035 NOZ řečeno, že takový dokument musí být předložen při výzvě nebo bez zbytečného odkladu po ní, avšak vždy za trvání finanční záruky. Dodatek, že dokument musí být doložen za trvání záruky, až doposud v právní úpravě chyběl, touto drobnou změnou dochází ke zpřísnění z pohledu oprávněného, jelikož praxe zatím vykládala, že dokumenty lze předložit i po lhůtě platnosti, pokud samotný nárok byl vznesen v době, kdy záruka byla platná a byla splněna i v zákoně nepříliš jasně stanovená doba bez zbytečného odkladu.

Významnější změna se nachází i v ustanovení § 2036, který nově rozlišuje mezi právem na plnění ze záruky a právem uplatnit záruku. Ustanovení doslova říká: „*Právo na plnění ze záruky může věřitel postoupit. Připouští-li to záruční listina, může věřitel postoupit i právo uplatnit finanční záruku; tímto postoupením se převádí i právo na plnění ze záruky.*“¹²⁵ Z tohoto tedy vyplývá, že zatímco právo na plnění může věřitel postoupit bez omezení, právo na uplatnění finanční záruky může postoupit jen za podmínky, že je takto předem stanoveno v záruční listině.

Další z novinek je možnost uzavření smlouvy o poskytnutí finanční záruky třetí osobou, tedy nikoliv dlužníkem, jak vyplývá z ustanovení § 2039 odst. 1, věta druhá.

Na druhou stranu úprava finanční záruky v novém občanském zákoníku postrádá některá ustanovení, která jsou nyní zakotvena v obchodním zákoníku. Konkrétně se jedná o kogentní ustanovení obchodního zákoníku, ve kterém je zakotvena v § 321 odst. 4 právní ochrana dlužníka vůči věřiteli, který získal plnění z bankovní záruky, v případě, kdy na takové plnění neměl nárok. Zároveň je zde stanovena povinnost toto plnění dlužníkovi vrátit a nahradit škodu. „*Případ, kdy věřitel na základě bankovní záruky získá plnění, které mu nenáleží, bude třeba řešit dle obecné úpravy bezdůvodného obohacení.*“¹²⁶ Úpravu bezdůvodného obohacení v novém občanském zákoníku nalezneme v ustanoveních § 2991 až 3005.

¹²⁵ Ustanovení § 2036 nového občanského zákoníku.

¹²⁶ Plíva, S. *Bankovní záruka v současné a v navrhované úpravě* in Kolektiv autorů, Pocta Prof. JUDr. Milanu Bakešovi DrSc., k 70. narozeninám, Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, s. 320.

Z nové právní úpravy rovněž vypadlo ustanovení, které by se podobalo znění § 322 odst. 1 obch. zák., tudíž zde nenalezneme odkaz na přiměřené použití ustanovení týkajících se ručení. Rovněž zde nenajdeme ustanovení, které doposud plynulo z § 322 odst. 2 obch. zák., a to že vztah mezi bankou a dlužníkem se řídí dle ustanovení o smlouvě mandátní, ačkoliv uzavření smlouvy mezi dlužníkem a výstavcem (u bankovní záruky bankou) zákon zmiňuje ve svém ustanovení § 2039.¹²⁷

¹²⁷ Znění § 2039 NOZ „Dlužník nahradí výstavci to, co plnil podle záruční listiny vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou... „

Závěr:

Bankovní záruka je nepostradatelným prostředkem, který slouží k zajištění závazků v mezinárodním i vnitrostátním obchodě. Jedná se o celosvětově uznávaný instrument sloužící k minimalizaci rizika a zajištění nároků vůči obchodním partnerům.

Bankovní záruka je velmi oblíbeným způsobem zajištění, který přináší jistotu řádného splnění závazku. Banka dává jistotu nejen svým kapitálem, ale hlavně svým dobrým jménem a pověstí, o kterou by jen velmi nerada přišla.

Jak již bylo řečeno, bankovní záruka slouží k zajištění rizik, jde o flexibilní zajišťovací prostředek, kde může vazba na hlavní závazek být korigována dle dohody dlužníka a banky, a tím pádem může být zajištěno téměř jakékoliv riziko.

Bankovní záruka je jedním z výsledků v obchodní a bankovní praxi, k jejímu vývoji docházelo postupem času.

Využívání tohoto zajišťovacího instrumentu v praxi je víceméně bezproblémové, čemuž rovněž přispívá i ustálená právní úprava. Dále je připuštěna možnost využití ustálených pravidel vydaných Mezinárodní obchodní komorou v Paříži, o kterých rovněž pojednávám ve své diplomové práci.

Cílem této práce bylo poskytnout komplexní pohled na věc, vysvětlit podstatu a účel tohoto zajišťovacího instrumentu, což pevně věřím, že se mi podařilo.

Dle mého názoru bankovní záruka má stále velký potenciál jak v mezinárodním, ale hlavně ve vnitrostátním obchodě, vzhledem k tomu že se jedná o relativně bezpečný prostředek zajištění závazků.

Podle mého názoru se jedná o téma poměrně komplikované pro zpracování, vzhledem k tomu, že bankovních záruk je ohromné množství, jelikož se velmi často přizpůsobují potřebám k zajištění rizik.

Literatura i judikatura k tématu bankovní záruka jsou relativně skromné, což pro mě znamenalo jeden z velkých problémů při psaní této práce. Vzhledem k tomu, že byla těžší dostupnost materiálů, a také vzhledem k tomu, že v České republice je pouze tomuto tématu věnována snad jen jediná kniha, proto jsem také při psaní vycházela z článků v odborných časopisech, z mnoha komentářů obchodního zákoníku, ale hlavně pro mě velmi cenný zdroj informací byly osobní konzultace v Komerční bance, a.s.

Domnívám se, že současná úprava v obchodním zákoníku i v budoucnosti účinná právní úprava v občanském zákoníku jsou dostačující a plně odpovídající potřebám subjektů, a proto dle mého názoru není nutné činit razantní změny.

Seznam zkratek:

CelZ	zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů
DŘ	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
ICC	International Chamber of Commerce - Mezinárodní obchodní komora
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční komunikaci
URCB	Uniform Rules for Contract Bonds
URCG	Uniform Rules for Contracts Guarantees - Jednotná pravidla pro smluvní záruky
URDG	Uniform Rules for Demand Guarantees - Jednotná pravidla pro záruky vyplatitelné na požádání
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law - Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo
ZMO	zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu)
ZoSÚD	zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů
ZoVD	zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů
ZoVZ	zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura:

Učebnice

- Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0
- Grůň, L. *Finanční právo a jeho instituty*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2006, 323 s. ISBN 80-7201-620-2
- Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K., a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 407 s. ISBN 978-807-3801-083
- Pelikánová, I. *Obchodní právo 4*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7357-428-4
- Plíva, S. *Obchodní závazkové vztahy*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, 339 s. ISBN 978-80-7357-444-4
- Polouček, S., *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 237, ISBN 80-7179-462-7

Monografie

- Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 1. vyd. Brno: ECON, 2002, s. 175, ISBN 80-86433-03-X
- Čermáková, I. *Bankovní záruka*, 4. dopl. vyd. Praha: Sekurkon, 1998, s. 88 bez ISBN
- Dědič, J. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-071-1
- Eliáš, K., Dvořák, T. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900*. 5. přeprac. a rozš. vyd. podle stavu k 1. 11. 2006. Praha: Linde, 2006, 975 s. ISBN 80-7201-624-5
- Faldyna, F. *Obchodní právo*. Praha: ASPI Publishing, 2005, 1345 s. ISBN 80-86395-90-1
- Faldyna, F., Hušek, J., Pohl, T. *Zajištění a zánik obchodních závazků*. 2., rozš. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2007, 223 s. ISBN 978-80-7357-154-2

- Fialová, H. *Malý ekonomický výkladový slovník*. 8. upr. vyd. Praha: A Plus, 2007, s. 150, ISBN 978-80-903804-0-0
- Giese, E., Dušek, P., Payne-Koubová, J., Dietschová, L. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, 356 s. ISBN 80-7179-658-1
- Hajn, P., Bejček, J. *Jak uzavírat obchodní smlouvy*. 2. vyd. Praha: Linde, 2003, 284 s. ISBN 80-7201-415-5
- Holeyšovský, M. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. Praha: Newsletter, 1994, 123 s. ISBN 80-901779-2-1
- Kobliha, I., Kalfus, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Krofta, J., Pokorná, J. Svobodová, Y. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem: podle stavu k 1. 4. 2006*. Praha: Linde, 2006, s. 1554, ISBN 80-7201-564-8
- Kobliha, I., Sovák, Z., Nedorost, L., Větrovec, V. *Závazkové právní vztahy podnikatelů a jejich ochrana*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, 687 s. ISBN 80-86432-22-x
- Marvanová, M. *Druhy bankovních záruk, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI*, LIT 23561CZ
- Pelikánová, I. *Komentář, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI*, LIT 17507CZ – LIT17516CZ
- Plíva, S. *Bankovní záruka v současné a v navrhované úpravě* in Kolektiv autorů, *Pocta Prof. JUDr. Milanu Bakešovi DrSc., k 70. narozeninám*, Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, 455 s. ISBN 978-80-87212-23-3
- Plíva, S., Elek, Š., Liška, P., Marek, K.. *Bankovní obchody*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, 220 s. ISBN 978-80-7357-433-8
- Pokorná, J, Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 1361, ISBN 978-80-7357-491-8
- Štenglová, I. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*. Praha: ASPI, 2007, 235 s. ISBN 978-80-7357-245-7
- Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M.. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-80-7400-354-7

Odborné články

- Eliáš, K. *Bankovní záruka*. Právní praxe, 1995, č. 10
- Liška, P. *Nad institutem bankovní záruky*. Právní rozhledy, 2007, č. 18
- Lukeš, J. *Bankovní záruka*. Právní rozhledy, 2001, č. 1

Judikatura

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 3. 1997, spis. zn. 5 Cmo 649,650/1995 in Právní rozhledy, 2. číslo, 1998, s. 95
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2006, spis. zn. 5 Cmo 265/2006 in Soudní rozhledy, č. 4, 2007, s. 150
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. dubna 2011, spis. zn. 23 Cdo 3042/2009 in ASPI - Původní nebo upravené texty pro ASPI, JUD196305CZ

Internetové zdroje

- Slovník užitečných pojmů. *LBBW Bank CZ a.s.* [online]. [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.lbbw.cz/cs/financni-informacni-servis/slovník-uzitecnych-pojmu.shtml#k>
- Záruka za vrácení platby předem (akontace). Raiffeisenbank a.s. [online]. [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.rb.cz/firemni-finance/firmy/uvery-financovani-obchodu-a-zaruky/vystavovani-zaruk/za-vraceni-platby-predem/>
- Bankovní záruky. *UniCredit Bank Czech Republic, a.s.* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/web/firmy/obchodni-a-exportni-financovani/bankovni-zaruky>
- Bankovní záruka vydaná Českou spořitelnou pro komerční klientelu. *Česká spořitelna, a.s.* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-institute/financni-institute/bankovni-zaruka-vydana-ceskou-sporitelnou-pro-komercni-klientelu/oproduktu->